

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 1

1 Nisan 2026 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.09

BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)

SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

---- 0 ----

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli katılımcılar, değerli basın mensupları, çok kıymetli akademisyenlerimiz, Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 20'nci toplantısı için bir aradayız.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantımızı açıyorum.

Sayın Komisyon üyelerimiz, değerli basın mensupları; kıymetli akademisyenlerimiz ve uzmanlarımız; bugün Komisyonumuzun çalışmaları açısından son derece önemli bir toplantı gerçekleştireceğiz. Çalışma sürecimizin başından itibaren altını özellikle çizdiğimiz bir husus vardı; bu meseleye yalnızca gözlem ve kanaatle değil; bilimsel, sistematik ve kanıta dayalı bir yaklaşımla eğilmek. Bu anlayışı sadece bir ilke olarak ifade etmekle kalmadık, Komisyon çalışmalarımızın metodolojisini de bu doğrultuda şekillendirdik. Saha ziyaretlerimiz, paydaş görüşmelerimiz ve dinlediğimiz tüm tarafların katkılarıyla birlikte bugün sunulacak olan ve Komisyon uzmanlarımız ile değerli akademisyenlerimizin eliyle yürütülen saha araştırmamız, bu yaklaşımın en somut, en güçlü çıktılarından birini oluşturmaktadır.

Kıymetli Komisyon üyeleri, çocuk hükümlü tutuklu profil araştırması çok kısa bir zaman içinde son derece titiz ve bilimsel bir yöntemle hazırlanmıştır. Araştırmanın kapsamına baktığımızda, çocukların yalnızca işledikleri suçlar değil, aynı zamanda sosyodemografik özelliklerinden aile yapısına, eğitim durumlarından madde kullanımına, psikolojik durumlarından sosyal çevre ilişkilerine kadar çok boyutlu bir analiz ortaya konulduğunu görüyoruz. Bu yönüyle çalışma, suça sürüklenme meselesini tek bir nedene indirgemeyen, aksine çok katmanlı ve bütüncül bir perspektifle ele alan son derece kıymetli bir veri seti sunmaktadır. Ayrıca metodolojik açıdan da güçlü bir çalışmayla karşı karşıyayız. Türkiye genelinde farklı kurumları kapsayan yetmiş kurumdan elde edilen geniş bir veri havuzu içerisinden bilimsel örnekleme yöntemleriyle seçilen yüzlerce çocuk üzerinden analiz yapılması, bu çalışmanın güvenilirliğini ve temsil gücünü artırmaktadır.

Kıymetli Komisyon üyelerimiz, Kıymetli Hocalarım birazdan sunularında çok detaylı bilgiler paylaşacaklar ancak ben de bu Komisyonunda daha önce görüşülen ve gözlemlenen bazı hususların yaptığımız saha çalışmasıyla güçlü bir şekilde doğrulandığını belirtmek isterim. Araştırmamıza göre çocukların çok büyük bir kısmını işlediği suçların yüzde 93,7'si büyük bir yüzdeyle adli nitelikte olması, suç tiplerinin dağılımı konusunda önemli bir çerçeve sunmaktadır. Çocukların önemli bir bölümünün 15-17 yaş grubunda yoğunlaştığı görülmektedir. Yaklaşık yarısının ailesinde veya çevresinde madde kullanımıyla karşılaşmış olması yüzde 43,8 gibi bir oranla; duygusal olarak çocukların önemli bir bölümünün kendini öfkeli, üzgün ve yalnız hissetmesi, daha da dikkat çekici olarak çocukların yarısından fazlasının okulu bırakmış olması yüzde 51,1 gibi bir oranla, eğitim ile suça sürüklenme arasında güçlü ilişkiyi açıkça ortaya koymaktadır.

Kıymetli arkadaşlar, özellikle vurgulamak isterim ki bu çalışma, Komisyonumuz açısından sadece bir veri seti değil, aynı zamanda doğru politika üretiminin de bir aracı, anahtarıdır. Bugün burada sunulacak olan araştırma, hükümlü ve tutuklu çocukların profiline dair kapsamlı bir fotoğraf sunmakta ve Komisyonumuzun hazırlayacağı sonuç ve öneriler bölümüne güçlü bir zemin oluşturmaktadır. Bu çalışma sayesinde risk faktörlerini daha net görebileceğiz, önleyici mekanizmaları ve önerilerimizi daha doğru kurgulayabileceğiz, kurumlar arası iş birliği alanlarını daha somutlaştırabileceğiz ve en önemlisi çocukları suça sürüklenmeden önce koruyacak politikaları daha sağlam bir temele oturtabileceğiz.

Yine bu noktada özellikle ifade etmek isterim ki bu değerli çalışmanın ortaya çıkmasında çok büyük bir emek, titizlik ve bilimsel hassasiyet bulunmaktadır. Başta değerli akademisyenlerimiz, Profesör Doktor Toker Ergüder, Betül Ulukol, Erdoğan Asar, Hatice Aygar, Esra Çetinöz, Nilüfer Koçtürk, Miraç Gönültaş, Zeki Karataş, Osman Küçükkelepçe, Gülsüm Öztürk Emiral ve Adalet Bakanlığında Eda Soğukpınar ve Tahsin Kara ve adını burada tek tek saymadığımız tüm uzmanlarımızla saha uygulamasında görev alan bütün personelimize, çalışmalara destek olan Adalet Bakanlığına gönülden teşekkür ediyorum. Kendileri çok kısa bir süre içerisinde hem bilimsel derinliği yüksek hem de politika üretimine doğrudan katkı sunabilecek son derece kıymetli bir çalışma ortaya koymuşlardır.

Sözlerime son verirken bugünkü sunumun Komisyon çalışmalarımıza ışık tutmasını, daha güçlü ve etkili öneriler geliştirmemize katkı sağlamasını temenni ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli hocalarım, söz sizde.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 2

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; ben de hepinize çok teşekkür ediyorum.

Biz de çalışma grubu olarak hepinizi saygıyla selamlıyoruz.

Size çok kısa olarak çalışmadan bahsedeceğim. Az önce Sayın Başkanımın da bahsettiği gibi pek çok arkadaşımız katıldı ama burada biz sadece 5 kişi oturuyoruz, sunumu 5'imiz yapacağız; Betül Hocam, ben, Erdoğan Hocam, Adalet Bakanlığından Eda Hanım ve Tahsin Bey. Çok da vaktinizi almadan, zaten biz size bütün sunumları verdik ama elimden geldiği kadar da çalışmayı kısaca size özetlemeye çalışacağım.

Aslında biz aynı anda bir yandan bu Komisyon çalışmaları başladığında raporun doktrin ve literatür kısmını da yazmaya başladık ama orada şunu fark ettik: Tabii, uzman görüşleri, deneyimleri bizim için çok önemli, hepsine çok saygı duyuyoruz ama "Bunlara nasıl bilimsel bir temel sağlayabiliriz." diye de çok kısa bir sürede bazı araştırmalar planladık. Aslında 4 araştırma var, birincisi kurumlarda kalan çocuklarda yaptığımız bir araştırma var. İkincisi, kurumlarda çalışan psikolog, sosyal çalışmacı, o arkadaşlarla ilgili bir çalışma var. Üçüncü çalışma, çocuk hâkim ve savcılarının da suça sürüklenen çocukların hukuktaki problemleriyle ilgili bir çalışma var. Bir de dördüncü olarak da yine İstanbul'da öğretmen arkadaşlarda nitel bir çalışma yaptık, onların görüşlerini aldık ama ben size bugün çocukları tamamladık, hâkim ve savcılar ile hizmet sağlayıcılar devam ediyor, inşallah önümüzdeki hafta onları da size arz etme fırsatımız olacak.

Bugün size çocuk hükümlü ve tutuklu profili araştırmasından bahsedeceğim. Az önce Sayın Başkanım da söyledi, burada çocukların sosyodemografik özellikleri ve suça iten sebepleri ve çocuklarda yaptığımız hapisane, kurum temelli ve tabakalı örneklemli yaptığımız bir çalışmada bulmaya çalıştık. Tabii, bu fikir ilk ortaya atıldığında ilk olarak Adalet Bakanlığından görüş sorduk yani "Böyle bir çalışma yapsak izin verebilir misiniz?" diye. Onlardan izin aldıktan sonra, tabii, bu yaş grubu 12-17 yaş grubu olduğu için, çocuk oldukları için de hemen ardından Sağlık Bilimleri Üniversitesinde etik kurul onayına başvurduk ve etik kurul onayını da kısa bir sürede almaya başladık ve şubat ayının başında da soru kağıdını tamamlayıp çalışmayı yaptık. Soru kağıdı toplam 70 sorudan oluşuyordu. Bundaki amacımız, çocukları sıkmadan yaklaşık 35-40 dakikada cevaplayabilecekleri çoktan seçmeli bir soru kağıdı hazırladık. Bunların 69 tanesi açık uçluydu. Biz sadece bir soruda çocuklara "Sence hayatında neler olsaydı tutuklu, hükümlü olmazdın." diye sorduk. Bununla ilgili de benim sunumundan sonra Betül Ulukol Hocam bu 68'inci sorunun ve 66'ncı sorunun geniş bir analizini sizlere sunacak. Bence bu 2 soru çok önemli. Tabii, az önce Sayın Başkanın dediği gibi, sonuçta bu Meclisin yaptığı ve belki de Türkiye'de yapılan ilk çalışma, dünyada da yapılan ilk çalışma. Osman Hocam literatüre baktı, daha önce Türkiye'de hapisane temelli, tabakalı örneklemde yapılmış başka bir çalışma yok, dünyada da örneğini bulamadık. O yüzden de çok sağlam bir metodolojisi olsun istedik yani herkes sonuçları yorumlayabilir ama sonuçta kimsenin metodolojisini yorumlamasına fırsat vermeyecek bir metodolojiyle çalışmayı yapmaya çalıştık. Ben sözü Erdoğan Hocama vereceğim, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Fakültesi İstatistik Ana Bilim Dalında öğretim üyesi.

Buyurun Hocam.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ İSTATİSTİK ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ DR.
ERDOĞAN ASAR - ? ? - Sayın başkan, değerli milletvekilleri, basın mensupları ve katılımcılar; herkesi saygıyla selamlayarak çalışmanın yöntemi hakkında bilgilendirme yapmak istiyorum.

Kısaca, daha önce bildiğimiz konuları birkaç slayt özetledikten sonra da örnekleme çalışmamızı nasıl yaptık, nasıl büyük fotoğrafı görebileceğimiz bir çalışma yaptık, bunlar hakkında bilgi vermek istiyorum. Biliyorsunuz, genellikle çalışmalar bir evren üzerinden değil, örneklem üzerinden yapılır, bu anlamda da istatistiksel çalışmalar önem kazanır. Tabii ki biz biliyoruz ama kısaca bahsetmek gerekirse: Belirli özelliğe sahip büyük fotoğrafa, tüm bireylerin olduğu fotoğrafa biz "evren" diyoruz. Bunu temsilen, o büyük fotoğraftaki bütün bireyleri incelemektense bir örneklem çalışması yapıyoruz ve bu evrenin daha alt, daha az sayıda birimden oluşan bir örneklem çekiyoruz. Örneklemde ki gözlem sayıları, örneklem büyüklüğü ve evrenden örnekleme çekerken kullandığımız yöntemlere de biz örnekleme yöntemleri diyor. Biz niçin örnekleme yapıyoruz? Zaman ve emek tasarrufu çok önemliydi. Özellikle bu Komisyonun çalışması içerisinde, kısa zamanda bizim bunu bitirebilmemiz için örnekleme çalışmasının çok açıklanabilir, net bir şekilde olabilmesi ve güncel veriye ulaşabilmek bakımından çok önemliydi. Peki, bu örnekleme yöntemlerini yaparken iki türlü yöntem var: Birincisi olasılıksız yöntemler, biri de olasılıklı örnekleme yöntemleri. Biz burada tabii ki olasılıklı örnekleme yöntemlerini kullandık ki her çocuğun örnekleme çıkma şansı eşit olsun. Olasılıksız örnekleme yöntemlerini, biz pek tercih etmiyoruz zorunlu durumlar haricinde. Burada da bu örnekleme yöntemleri içerisinde de tabakalı rastgele örneklemeyle basit, rastgele örnekleme ön plana çıktı. Peki, tabakalı rastgele örneklemenin temeli ne? Buradaki temel şu: Homojen gruplar varsa heterojen gruplar arasındaki ilişkiyi görebilmek, temsiliyeti sağlayabilmek açısından tabakalara ayrılması. Yani ilk önce tabakaları belirledik, daha sonra da her tabakada, her alt grubunun temsil ölçüsünde de örnekleme girecek sayıları belirledik. Peki, biz bu çalışmaya "Suça Sürüklenen Çocuk Örneklem Çalışması"na nasıl başladık? dersek artık bu kısaca hatırlatmadan sonra. Adalet Bakanlığından bize erkek, kız, yabancı çocuk ayrımında çocukların suç türleri, yaş ve cinsiyete göre dağılım bilgisi geldi, ekranda da bunu görebiliyoruz. Toplam 4.989 çocuğun olduğu bilgisi bize geldi. Sonra biz dedik ki: Evrenimizi bir tanımlayalım, 70 kurum, 5 bine yakın çocuk "Biz bunu daha az zamanda, daha güvenilir bir şekilde nasıl yapabiliriz?" diye baktık, dedik ki: 26 kurum 10 ve üzerinde çocuk olan kuruma sahip ve tüm çocukların yüzde 97,3'ünü kapsıyordu. Bu yüzde 3'lük kısmı ihmal ederek yüzde 97'sini biz "Evren" olarak tanımladık. Yani biz 4.989 çocuk yerine 4.853 çocuğa ulaştık ve evreni öyle tanımladık, 70 kurum yerine 26 kurumu aldık. Peki, bu tabakalamayı nasıl

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 3

yaptık? Bu veriler bize geldikten sonra -çok kıymetli veriler çok da titiz çalışmışlar bize gönderirken verileri- tabakaları şöyle oluşturduk: Elimizde bizim suç türleri var, işte, adli suçlar, çıkar amaçlı suç örgütleri ve terör olmak üzere. Burada 3 tane tabakaya ayırdık, daha sonra bunun alt grupları, yaş çok önemliydi, bu yaşta da 12-14 yaş grubu bir tabaka, 15-17 yaş grubunu da bir tabaka olarak aldık. Yani suç türleri, yaş ve bunun altında da kız ya da erkek olması. Bunlar kendi aralarında homojen yapıya sahip. Biz bu homojen yapıda büyüklüklerine göre çocuklarımızı seçtik ama bunu seçerken 4.800 küsur çocuk vardı da bilim bize ne diyordu? Yani yüzde 99 güven düzeyinde, yüzde 5 sapmayla ve görüş sıklığı yüzde 50 olmak üzere bize bilim dedi ki: "586 çocukla bu çalışmayı yapabilirsiniz." Bu yuvarlamalarla birlikte bu sayımız bizim toplam 610'a çıktı. 610 çocukta biz 5 bine yakın çocuğa gitmektense 610 çocukla bu çalışmayı zaman kısıtımız olması nedeniyle bu şekilde başlamaya karar verildi. Peki, bu seçim işlemi nasıl yaptık? Yani 5 bin çocuktan 610 çocuğu nasıl seçtik. Yani "Şu, şu, şu." demedik, burada derken biraz önce bahsettiğimiz gibi o tabakaların büyüklüğüne göre her gruptan alınacak çocuk sayısını belirledik. Her bir kurum, her bir kurumun da altındaki kaç çocukla bu çalışma yapılacak? Daha sonra "Hangi çocukla yapılacak?" sorusu karşımıza çıktı. Biz de bilimsel bir çalışmanın temelinde de rastsallığı sağlamaktır, hataların rastsal olduğunu ortaya koymaktır. Onlara da : Basit rassal sayılar tablosunu kullanarak biz biz belirlediğiniz şu şu çocuklarda bir çalışma yapılacak dedik. Tamamen yan tutmadan, tamamen bilimin gölgesinde bu çalışmayı yaptık. Sonuçta birinci aşamada 26 kurumda 610 çocukta bu çocukları -ekranda gördüğünüz gibi- biz belirledik. Peki, belirlerken, hangi çocuk olacağına karar verirken de şöyle dedik: Her bir alt grubundaki çocukları numaralandırın, biz size hangi numara olacağını söyleyeceğiz. Adalet Bakanlığı zaten geniş, detaylı bilgi verecek, bu çocuklara bu çalışma yapılacak. Peki, nasıl? Örneğin, bakın, ekranda, ikinci aşama kısmında diyelim ki Maltepe Çocuk, Gençlik Kapalı İnfaz Kurumunda adli olup, 12-14 yaş grubunda erkek çocuk sayımız 65'miş. Bilim bize dedi ki: "Burada 8 çocuğu belirleyin." Ama "Hangi 8 çocuk?" dediğimiz zamanda "Örnekleme numarasını 2, 3, 4, 26, 36, 43, 46 ve 51'inci çocuklarda bu anket çalışması yapılacak." dedik. Bu çalışmaya da arkadaşlarımız anket uygulayarak bize gönderdiler, biz de bunu bilimsel temelli istatistik metodlarıyla analizlerini yaptık, siz değerli Komisyon üyelerine de bunu sunmak için buradayız. Sonuçta bu çalışmayı da 610 çocukta yaparak bitirdik. Tabii ki burada vasıflara uymayan yahut da geçişler olabiliyor kurumlar arasında. 610 yerine zaten 607 çocukla yaptık ki zaten bizim sayımız 586'ydı, bu da bizim tolere edebileceğimiz bir sayıydı. Bunu da çalışma sonuçlarımızla burada vereceğiz

Efendim, çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür ederiz kıymetli hocam.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Şöyle: Burayı biraz "Çalışmanın herkesin içine sinmesi ve gelebilecek bütün metodolojik sorulara cevap verelim." diye burayı biraz uzun tuttuk ama daha sonra tabii, Adalet Bakanlığıyla biz çalışmaya başladık ve çok sağ olsunlar, Eda Hanım ve Tahsin Bey'le beraber çalışmaya 3-6 Martta başladık ve bayramdan önce 17 Martta saha çalışmasını bitirdik ve çalışmanın pilotunu da yapmak için Sincan Cezaevinde çalışmaya üç gün önce başladık. Sincan'daki anket sonuçları geldikten sonra Sincan'daki arkadaşlarla görüşüp ondan sonra 6 Martta tüm Adalet Bakanlığındaki arkadaşların katılımıyla bir online toplantı yaptık. Burada şu soru aklınıza gelebilir: Burada biz anketleri yapmak için anketör kullandık ama onlar Adalet Bakanlığının sosyal çalışmacıları, psikolog arkadaşlardı. Burada başka bir seçenek dışarıdan oraya işte, bizim asistanlarımız veyahut da dışarıdan anketör göndermek vardı ama bu konuda çalışan uzmanların bize verdiği fikir, dediler ki: "Bu çocuklar dışarıdan giden birine kesinlikle konuşmazlar ve hiçbir bilgi vermezler; tek bilgi verebilecekleri kişiler bunlarla bire bir çalışan sosyal çalışmacılar ve oradaki psikologlar." O yüzden, onları kullandık ve daha sonra sağ olsunlar arkadaşlar, bunları, kâğıt formları çocuklara okudular, daha sonra bunları excelde yaparak bize aktardılar. Bunlar da çalışmaya katılan ve destek gören Adalet Bakanlığındaki çok kıymetli arkadaşlarımız, hakikaten on bir-on iki günde, böyle 607 kişilik bir grupta yüz yüze anket yaparak bunu yapmaları imkânsızdı.

Ben şimdi -size elinizde çıktılar da var ama- çok kısa olarak da birkaç slayt üzerinden gideceğim. Zaten Sayın Başkanımız da az önce bunlardan bahsetti ama bunlardan çok şey yapacağım. Burada, çalışmada suç türüne, cinsiyete göre dağılımları bulduk. Çocukların yaş, cinsiyetlerine göre dağılımları var. Ondan sonra yine, tutuklu ve hükümlü ayırımlarını yapmaya çalıştık. Yani mesela, bu çocukların yüzde 51'i okulu bırakmış çocuklardı. Çocukların yüzde 47,9'u okula gitmeyen çocuklardı bu suça sürüklenen çocukların. Yine, özellikle okul başarısıyla disiplin cezaları arasında istatistiki olarak da birazdan göstereceğim anlamlı farklılıklar bulduk.

Yine, mesela bu benim asıl çalışma alanım; suça sürüklenen çocuklarda sigara içme, tütün kullanımını yüzde 83,4 bulduk. Yani sonuçta bu yaş grubunda diğer yapılan çalışmalarda en fazla yüzde 14-15'tir yani kaç kat fazla. Yani sonuçta sigara akciğer kanseri ilişkisi yüzde 90'dır. Suça sürüklenen çocukların sigara kullanımı oranı yüzde 83 çıktı yani inanılmaz... Özellikle bağımlılık yapıcı madde kullanımı da, yine alkol kullanımı yüzde 47,3 çıktı yani bunlar 12-17 yaşında çocuklar.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Uyuşturucu ne kadar?

Toker Bey, uyuşturucu kullanımı ne kadar?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Hocam, o da yüzde 52 ne yazık ki, o da çok yüksek çıktı.

Tabii, Hocam, biz bunların birazcık ileri analizlerini de yaptık. Mesela, bu çocukların, sigara kullananların yüzde 90'a yakını suçu işlemeyen önce sigaraya başlamışlar. Yani -onların da sizlere inşallah- biraz o konuda çalışıyoruz, biraz analizleri ilerlettik,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 4

onları da size sunacağız. Yani bu çocukların -diyelim- sigaraya başlama yaşlarıyla ilk suç işlediği yaş arasındaki oranlar, alkolle suça başlama, uyuşturucuyla suça başlama, onları da inşallah size rapor yazma aşamasında hepsini sunacağız ama bana mesela...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Türker Hocam, nasıl yorumluyorsunuz peki? Bu sigarayla suça sürüklenme arasındaki bu ilişkiyi sigaraya nasıl bağlıyorsunuz? Bu ilişkiyi nasıl kuruyorsunuz?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sayın Hocam, bu, tabii, bizim bulduğumuz bir veri.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bu veriyi nasıl yorumluyorsunuz?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Yani sonuçta şöyle: Belki de bu çocuklar sigara içtikleri için mi suça bulaşıyorlar, yoksa suça bulaştıkları için mi sigara içiyorlar; onu bilmek mümkün değil ama şeyi biliyorum ben, nasıl diyeyim, bu çocukların -elimde rakamlar var, onu size söyleyebilirim- mesela, yüzde 15'i 9 yaşından önce sigaraya başlamışlar.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Toplumdaki suç işlemeyen çocuklarla karşılaştırılması var mı? Mesela, aynı yaş grubunda, aynı cinsiyette suça karışmamış bir kişiyle sigara kullanımı arasındaki bu karşılaştırmayı yapabildiniz mi?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Yani Hocam, normal popülasyonunda bu oran yüzde 15 civarında.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bu yaş grubunda?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Bu yaş grubunda.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet.

Şöyle olabilir mi acaba: Sigara içme başka bağımlılıkların da ilk kapısı ve sigaradan sonra... Ömer Miraç Yaman'ın bir odak grup çalışmaları doktora tezi vardı hatta Apaçi Gençlik olarak bir kitap olarak yayımlandı -oradaki odak grup çalışmalarını da- bilimsel bir çalışmayı kitaba çevirmişti. Çocukların bire bir cümlelerini hatırlıyorum, demişlerdi ki: "Ya, siz şu sigarayı önleseniz, biz hiç maddeye falan bulaşmayız." diyen... Cümle cümle hatırlıyorum çünkü hakikaten bu uyuşturucu, bağımlılık apartmanının ilk giriş kapısı gerçekten sigara hem ulaşılabilir hem legal olması normalize ediyor. Aslında yanlışlıkla legal olmuş bir ürün bana göre ama... Neticede ondan sonraki adım işte bazen esrar, daha sonra işte diğer basamaklara gidiyor. Bir de sigara içme riskli bir davranışın da şeydir yani hani indikatörü gibi bir şeydir diye düşünüyorum.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - O zaman çıkan sonuç da şöyle oluyor: Sigarayı yasaklarsak bu oranları çok düşürmüş mü olacağız?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Yasak zaten.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, o değil, yok, yok.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bu Komisyon harikalar yaratıyor yani Vekilim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle -sigarayla- şu sonuç çıkıyor ama, şöyle bir şey çok çıkıyor: Sigaraya başlamaya yönelik risk faktörlerine müdahale edersek kesinlikle suça yönelmelerine yönelik risk faktörlerine de müdahale etmiş oluyoruz başta bağımlılık olmak üzere. Bu, böyle bir sonuç kesinlikle bilimsel olarak çıkıyor. Yani her sigara içen suçlu olmaz ama hemen hemen her suçlu sigara içiyor ya da madde kullanıyor, bunu görüyoruz, tıpkı şunun gibi, ne derler, Hocam siz söyleyin.

Şimdi, biz bir de burada...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Akciğer kanserinin yüzde 90'ında sigara var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, aynen öyle, aynen.

Bir de şöyle bir şey var, buradan şu sonuç çıkıyor: Toker Hocanın ömrünün çok büyük bir bölümünü sigarayla mücadeleye adanmasının ne kadar haklı bir şey olduğunu da bu bilimsel çalışma teyit ediyor diyebiliriz.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - O yaşta sigaraya başlamışsa buldukları ortam çok yanlış bir ortamdır.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, o, bir prediktör gibi bir şey yani aynen, risk faktörü.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - O çocuklar o yaşta sigara içiyorsa demek ki buldukları ortam çok sağlıksız bir ortam yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kesinlikle.

Bir de dediğim gibi, bağımlılığı çok tetikleyen bir şey, sigara yani azımsanacak bir bağımlılık değil, legal ama.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - 15 yaşındaki biri sigara içiyorsa demek ki bulunduğu ortam oldukça yanlış bir ortam.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet maalesef.

Hocam, buyurun lütfen.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Tamam, inşallah... Ben aynı zamanda Yeşilay Bilim Kurulu Üyesiyim yani bu sunumu izin verirsiniz orada da yapmak istiyoruz. Yani sonuçta Yeşilayın da çok ilgilenmesi gereken bir konu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok kıymetli olur Hocam.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 5

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Bu çocuklar niye bu kadar çok uyuşturucuyu, sigarayı, alkolü bu kadar yüksek oranda kullanıyorlar, ona da bakmak lazım.

Tabii, bunların bir sosyal medya, ekran kullanım özelliklerine baktık, şans oyunu oynama özelliklerine baktık. Yani örneğin, mesela, daha önce kumar, şans oyunu oynama durumu bu çocuklarda yüzde 32 çıktı. Çok sık oynama sıklıkla yüzde 10 civarında çıktı. Mesela, bu çocukların yüzde 63,9'u spor yapmayan çocuklarmış.

Sonuçta, yine, başka özelliklerine baktık; ebeveynlerin yaşama durumlarına, kurumda birlikte çalışan kişilere, medeni durumlarına, çalışma durumlarına, öğretim düzeylerine, kardeş sayılarına. Hakikaten elimizde şu anda Komisyonun raporu için çok fazla miktarda, önemli ölçüde bilimsel veri var. Bunları tabii, bizim analizlerimiz dediğim gibi henüz daha devam ediyor. Bunların ben size birazdan birkaç tane ki-kare tablosunu da sunacağım, orada anlamlarını da bulmaya çalıştık. Örneğin, aile ve çevrede suç işleyen kişi varlığı varsa bu çocuklar da yüzde 43 dolayında suça bulaşmışlar. Eğer çevrede birileri varsa bu oran yüzde 60,6'ya çıkmış. Bu çocukların büyük bölümü, 87,1'i daha önce çalışan çocuklar. Yine, aile ve sosyal çevrelerinde alkol kullanım oranı yüzde 25. Bu rakamlar tabii, normal popülasyonla kıyasladığımızda oldukça yüksek rakamlar. Yani Türkiye'de alkol kullanma oranı yüzde 5'in altındadır, bu çocukların aile ve sosyal çevrede alkol kullanım oranı neredeyse yüzde 25.

Ama tabii, az önce Sayın Vekilimin de sorduğu soruya cevap vermek zor yani işte, akciğer kanseri olanların yüzde 90'ı sigara içenler ama her sigara içen de akciğer kanseri olmaz. O yüzden de buradaki o bağlantıyı kurmak için biraz daha ileri analizler yapmak lazım.

Örneğin, mesela, evden, kurumdan kaçma durumlarına baktık, bu çocukların yüzde 37'si evden kaçmış çocuklar. Bunların 20'si kuruma gelmeden önce psikolojik, duygusal sorunlar yaşayan yahut da tedavi gerektiren çocuklar. Bunların yüzde 69'u üzgün hissettiğinden dolayı kendine zarar veren çocuklar. Yine, yüzde 81'i ev içinde şiddete maruz kalmış. Yüzde 59'u ev dışında şiddete maruz kalmış çocuklar. Mesela, bu da önemli bir şey; bu çocukların neredeyse yüzde 10'a yakını, yüzde 6'ya yakını daha önce bıçak veya silahla tehdit edilmişler. Yüzde 15'e yakını akran ilişkilerinden dışlanmışlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında, dışlanma bayağı yüksek bir oran. Çok sık yüzde 15 Sayın Hocam, değil mi?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Ya, onların birazdan ki-kare tablolarını da göstereceğim.

Mesela, bu çocukların aile içinde sözlü şiddet ve yaşama sıklıklarına baktık, burada da nereden bakarsanız yüzde 15'e yakın bu çocuklar aile içinde sözlü şiddet yaşamışlar. Yine, bu çocuklar her ikisinde de cinsel şiddete maruz kalmışlar. Bunların daha sonra da duygusal durum analizlerine baktık ve ne yazık ki bu çocukların yüzde 50'ye yakını öfkeli, üzgün, bir kısmı pişman, bir kısmı yalnız çocuklar yani sonuçta mutlu ve gururlu olanların oranı ne yazık ki sadece yüzde 16-17 civarında. Bu çocukların da yüzde 50'ye yakını vakitlerini terk edilmiş yerlerde internet yahut da sanal ortamlarda geçiren çocuklar. Bir de...

ELİF ESEN (İstanbul) - Burada bir şey sorabilir miyim?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Buyurun Hocam.

ELİF ESEN (İstanbul) - Mutluluk çok geniş bir kavram. Buradaki bu çocukların mutlu olmasını kategorize ettiniz mi? Neden dolayı mutlular? Çok absürt bir seçenek yani cezaevindeki bir çocuk neden mutlu olabilir yani ruh hâli mi mutlu yoksa oraya girdiği için mi mutlu?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Bu daha önceki, cezaevine girmeden önceki dönemi sorgulayan bir şey. Bir de Sayın Vekilim, böyle hep olumsuz soruları soruyoruz ya, arada olumlu soruları da sorarak gerçekten dinleyerek ve anlayarak mı cevap veriyor onu görmek için yani biraz anketi test etmek için.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Bir de bu bizim Komisyon toplantılarına gelen uzmanlar dövme varlığından bahsettiler, onu da sorduk. Bu çocukların yüzde 38'inin vücutlarında dövme var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yüzde kaç? 38.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - 38,4.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Benim de çok dikkatimi çekmişti...

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Herhâlde bu şeyi bilmiyorum yani arkadaşlar bunu gözle kontrol ettiler mi ama gelen cevaplardan yüzde 38,4 yani bir...

Mesela, hayvanlara zarar vermeyi...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Peki, bunun siz..

Hocam, şimdi bu dövme çocukların... İşte, cezaevindekileri saptadınız da cezaevi dışındaki aynı yaş gruplarında bir saptamanız var mı? Yani böyle bir şey üzerinde çalışmak bile insan haklarına aykırı geliyor bana. Dövmeli çocuk, kulağı küpeli çocuk, saç uzun çocuk, bunun sonucu... Yani bu, bir bilim insanı olarak sizi böyle bir soru sormak rahatsız etmedi mesela? Bunu nerede

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 6

durduracağız o zaman? Yani kılık kıyafete gidene kadar bir açılım olacak. Yani dövme niye alıyoruz bir odak noktası olarak? Dışarıdaki çocukların durumu ne?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Çok haklısınız. İnsan hakları perspektifinden bakıldığında kesinlikle tamamen katılıyorum size, çocukları damgalamamak adına da böyle bir şey kullanmamak lazım. Fakat cezaevi kültüründe dövmenin farklı bir yeri var yani dövme dışarıda yaptırdı, içeride yaptırdı ya da bir şekilde dövme olmak bir çete üyeliğinin de bir parçası hâline gelmiş olabilir. Dolayısıyla burada yalnızca "Dövme var mı, yok mu?" diye soruldu, herhangi bir görsel hani "Şu var mıydı, bu var mıydı, öyle miydi, böyle miydi?" denilmedi bile, "Dövme var." diyene "Ne dövmesi?" diye soruldu. Mesela, neler var? "Annemin ölüm tarihi" diyen var, "kendi doğum tarihim" diyen var, "Öylesine yaptırdım, herhangi bir şekil." diyen var. Bana çok ilginç gelen, beni çok etkileyen şey; sıklıkla anneye ilişkin birtakım şeyleri oraya dövme olarak yapmışlar yani annesinin doğum tarihi, ölüm tarihi, annesinin ismi gibi. Bunu da şöyle yorumluyoruz yani çocukları damgalamak değil, asla: Ama bir şeylerin eksikliğini çekiyor ki onu vücudunda taşımak istiyor gibi. İşte, annenin eksikliği, soru işareti; bunu doğum tarihi olarak taşıyor. Anneannesinin ölüm tarihini vücuduna yazmış olan çocuklar var mesela. Buradan indirekt bir şey çıkabilir yoksa "Bu doğrudan bir sonuçtur ve bu sonuç bu çocukların suça sürüklenmesinde faktördür." gibi değerlendirilecek bir şey değil çünkü benim de bildiğim işte, sağlıklı çocuklar diyelim ya da işte dışarıda dolaşmakta olan çocuklarda böyle bir çalışma yok bildiğim kadarıyla. Dışarıdaki çocuklarda belki daha fazla olabilir, onu da bilmiyoruz ama biz burada özellikle "Neyin dövmesini yaptırdın? diye sorduk yalnızca.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Bir çete sembolünde ortaklaşma çıktı mı?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Yok, yok, öyle bir şey çıkmadı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle: Bence de kesinlikle çocuğu bu şekilde zaten etiketlemek amacıyla yapılmış bir şey değil ama böyle hani, böyle riskli davranış ya da böyle maceraperest insanlarda genelde dövme olur yani böyle daha maceraperest, daha böyle...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanım, hiç ummadığınız insanlarda var. Ben de tam tersi diyorum ki...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hayır. Maceraperest olmak kötü bir şey mi? Hiç öyle bir şey değil. Burada böyle daha havalı, böyle rock yıldızlarında filan olur; böyle biraz şey de olabilir böyle öne çıkmak, bir kimlik kazanma çabası da olabilir. Buradan, hakikaten çok indirekt bir sonuç olur, etik olma... Zaten Komisyonumuzun da hassasiyeti bu yönde, orada öyle bir sonuç zaten çıkarmıyoruz, başka bir şey anlamaya çalışıyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Soru bile yanlış.

EROL KELEŞ (Elazığ) - Sibel Hanım...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında soruda bir yanlışlık yok bence.

EROL KELEŞ (Elazığ) - Sonuçta bir bilimsel çalışma, bilimsel çalışmanın konusu ortaya konulmuş ama benim burada en fazla dikkatimi çeken, bazı veriler var ama bu verilerin karşılaştırılması yok yani kontrol grubumuz yok bizim. Aynı yaş grubunda, aynı bölgede, aynı sosyal çevrede, aynı sosyal aktivitelere sahip kişilerde dövme sıklığıyla...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Yok." diyor.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama bu bir tanımlayıcı çalışma.

EROL KELEŞ (Elazığ) - Ama veri yok elinizde, siz söylüyorsunuz ama elinizde bir bilimsel çalışma olarak bu sonuçla bir çok faktörü değerlendirirsiniz; işte, sigara, alkol, dövme... Bunların risk faktörlerini çıkarmak istediğimizde kontrol grubumuzda hangileri arasında bir fark var, hangileri risk faktörü oluşturuyor bu açıdan bence... Var mı kontrol grubumuz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama bu deskriptif...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Sayın Başkanım, şöyle bilgi verebilirim: Bu elbette bir risk analizi yapmak üzere yapılmış bir çalışma değil...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tanımlayıcı...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - ...tanımlayıcı bir çalışma yani "Biz bir şeyi görelim, karşıımızdaki tabloyu görelim, o tabloya göre nelere müdahale edebiliyorsak onlara müdahale etmeye çalışalım." diye... Risk, elbette dediğiniz gibi bunun bir sonraki aşamasında yapılması gereken bir çalışma fakat ben yine de tamamen karşılığı olmamakla birlikte, 2013 ve 2018 yıllarında yapılmış, benim Başkanlığımızda yapılmış olan -emin olduğum için kendi adımları söylüyorum- çok benzer -buradaki soruların bir kısmı da oradan alındı zaten- Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşam Deneyimleri Araştırması yapmıştık üniversite öğrencilerinde. Bir grup 2 bin üniversite öğrencisiydi, bir grup 8 bin üniversite öğrencisiydi, 2018'de yaptığımız. Ben daha sonra onları karşılaştırmalı olarak sizlere sunacağım. Oradaki çocukların, Türkiye'nin 19 farklı bölgesinde üniversitede okumakta olan çocukların çocukluk çağında yani 18 yaş altında neler yaşadığını sorduğumuz sorulardan oluşuyor. Şimdi yani onlar da çocuğu ve onların da yaşadıkları birtakım sorunlar vardı, bu çocukların da yaşadıkları birtakım sorunlar var. "Acaba bu ikisini karşılaştırabilir miyiz?" diye... Tekrar, büyük bir parantez açıyorum, bunun kontrol grubunu yerini tutmaz ama bir fikir vermesi adına belki kullanabiliriz diye düşünüyorum.

EROL KELEŞ (Elazığ) - Ben bu çalışmanın çok değerli, kıymetli olduğunu düşünüyorum. Sonuçta sizin söylediğiniz gibi bu çalışma tanımlayıcı bir çalışma ama bu çalışmanın sonucunda hani, biz sonuçta koruyucu, önleyici önlemler açısından baktığımızda risk faktörlerini de çıkartmamız lazım. Bunu ortaya çıkarabilmemiz için de elimizde kontrol grubu olmalı ki belki bir sonraki çalışma, bir sonraki basamak kontrol grubuyla karşılaştırma yaparak risk faktörleri açısından daha iyi bir yaklaşım olur diye düşünüyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 7

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Çok mantıklı yani benzer yaş grubunda, benzer özelliklerde bu gurupların alındığı illerden benzer sayıda çocuk alınarak bu çalışma yapılabilir, aynı soru formu kullanılarak yapılabilir.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ben yine de, bilimsel olduğunu anlıyoruz, zaten neyle karşılaştıracamız dedim çünkü dövme burada tartışıp da suça sürüklenen çocuklarla bir ilinti kurulması bile açıkçası ben çok rahatsız etti.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya kimse ilinti kurmuyor ki Sayın Vekilim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya bir dakika, ben kendimi bir ifade...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Toplantının odağını siz taşıyorsunuz, sanki burada bunu tartışıyoruz gibi.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Taşayabilirim, evet çünkü burada insan haklarına aykırı bir durum olduğunu...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, bilimsel bir çalışmanın, çok kıymetli bir çalışmanın odağını saçma sapan bir konuya odaklıyorsunuz kusura bakmayın.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, ben kendimi ifade edebilir miyim?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun, edin.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Siz sürekli olarak baştan beri burayı kontrolünüzde götürüyorsunuz istediğiniz gibi, bir şey dediğimiz yok, biz bir şey söylüyoruz... Bu doğru bir şey değil, yarın öbür gün bir veri çıktığı zaman oradaki çocukları dövmelerine göre nitelendirebilirler, dövmelerine göre muamele edebilirler. Bu hepimizin bildiği bir şey, beni de rahatsız eden bu. Dövme, bence, senin gözün yeşil, senin siyah; siyahta mı çok işlenmiş suç gibi bir sonuç algılıyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani gerçekten bu sonucu çıkarıyorsanız bravo diyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bunun doğru olmadığını ve böyle bir soruyu da bizim Komisyonumuzun altındaki bir araştırmada bile sorulmaması gerektiği şerhini koymak istiyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle yapalım mı? Önce sunumları bir dinleyelim çünkü hakikaten çok titizlikle üretilmiş, tamamen bilimsel hassasiyetlerle etik kuruldan geçmiş ve çok akademisyenlerin yürüttüğü bir çalışmaya bilimsellik dersi vermeden önce bence bence biz bütün sunumu dinleyelim daha sonrasında soru ve cevapları alalım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, sürekli olarak aynı yönetimi... Kimseye bilimsellik dersi vermiyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çünkü odak da kayıyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sizin ne demek istediğimi anladığınızı umuyorum Başkan her ne kadar anlamaya çalışmasa da.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hocam, lütfen, buyurun, devam edin, daha sonra soruları toplu alalım çünkü sunumun da insicamı bozuluyor yani burada o kadar kıymetli bir sürü veri varken bir şeyi manşete taşımaktan başka bir şey hizmet etmiyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O size göre öyle, benim için çok kıymetli.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Lütfen devam edelim kıymetli hocam.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sayın Başkanım, sayın vekillerim; çok teşekkür.

Tabii, bir şey var, sonuçta biz bu çalışmada "Siz bu cezayı daha önceden bilseydiniz bu sizi caydırır mıydı?" diye. Bu çocukların yüzde 25'i -12'de 37- "Evet, yine işlerdim." yahut da "Kararsızım bilmiyorum." dediler yani bu da belki bu yasal okuryazarlığının artırılması gerekebilir mi diye...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu slaytın üzerinde biraz durur musunuz hocam, biraz hızlı geçiyoruz galiba.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Biraz da hocama vakit kalsın diye...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Vakti sadece bu sunuma ayırdığımız için o kadar da kendinizi kısıtlı hissetmeyin lütfen. Hızlı geçmeyelim çünkü çok kıymetli veriler var gerçekten.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Kocaeli Milletvekili Muhip Kanko ben. Burada mesela çocukların çoğu -biz de cezaevi ziyaretinde gördük onu- soru sorduğunuzda "Hayır işlemezdik." diyor ama içinden gerçekten onu söyleyip söylemediğinden emin olamıyoruz çünkü orada belki sizin alacağınız cevapla bir ceza indirimi olabileceğini, belki caydırıcılık yönünün olabileceğini düşünür çocuk ve bir çoğu da aslında farkında işlediği suçun. Bakın, Kocaeli'nde yaşıyorum, geçen hafta 3 çocuğumuz bilinçli olarak kalbine bıçak saplanarak başka bir akranı tarafından öldürüldü. Dolayısıyla bence bu soruda biraz problem var. Evet, genel eğilimi ölçebilir ama cevaplar bize bir yol göstermezler. Benim görüşüm bu yönde.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Gelen mektuplarda bunlarla örtüşüyor. Bir de siz bu kanaati bir veriye dayandırıyor musunuz? Yani burada bir çaba var, bir veriye ulaşma, bir kanaate ulaşma çabası...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hayır, ben çabaya itiraz etmiyorum, görüşümü söylüyorum sadece.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani görüşe değil de daha ziyade kanıta dayalı çalışmaya çalışıyoruz.

Çok teşekkürler, sağ olun.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Görüşümü bildireceğim ben, görüş bildirmeden olmaz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok teşekkür.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bilimsel...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 8

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sibel Hanım, Allah aşkına CHP milletvekilisiniz "Hayatta en hakiki mürşit bilimdir." diyor Atatürk, biraz bilime saygı duyun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ne güzel, o cümleyi bilmeniz çok hoşuma gitti.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yahu, ben sana tarihini anlatırım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İşinize geldiği zamanlarda hayranım Atatürk'e anlayışı...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Böyle bir şey olabilir mi? Biz o zaman hazır ola geçip bekleyelim, siz konuşun biz oturalım.

Böyle bir şey olabilir mi, biz görüş bildiriyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Siz burada bilimsel bir heyet kursaydınız.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Keşke kursaydık.

Yahu, şu toplantıda da polemik çıkardığınız.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Siz yapıyorsunuz, biz yapmıyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Lütfen devam edin hocam, buyurun.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sağ olun.

Sayın Vekilim, şöyle, sonuçta bu epidemiyolojik bir çalışma olduğu için...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Ben görüş bildiriyorum.

YAŞAR YILDIRIM (Ankara) - Yok, yok; çok saygı duyuyorum.

Ben halk sağlığı hocasıyım, onu size söyleyeyim baştan, sonuçta bu epidemiyolojik çalışma, sonuçta bu çocukların verdiği cevapların ne kadar doğru olduğunu... Sonuçta bunu oradaki anketörler sordular, onların verdiği cevaplara göre bunu yaptık.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sorunuza itirazım yok, ben sadece soruya verilen cevaba çerçeve çizmeye çalıştım.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sağ olun, teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hocam ne olur devam edin de dinleyebilelim, çok bölünüyor.

Buyurun lütfen.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Bir de burada biz birtakım kikare tabloları yaptık yani anlamlı ilişkiler hangilerinde bulabiliriz diye. Burada çok kısa sürede anlamlı bulduğumuz tabloları size göstereceğim, istatistik olarak anlamlı tablolar ama biz sizi soru kağıdını da verdik, oradan istediğiniz o 70 sorunun istediğiniz şekilde frekanslarını veyahut da işte "15 ile 35'nci arasında bir ilişki var mıdır, ona bakar mısınız?" dediğinizde de onların hepsine bakmaya hazırız ama dediğim gibi çok kısa bir sürede bu veri temizliği, analizler ve bugüne de Komisyonun süresinden dolayı tamamlamaya çalıştık. Mesela, burada ebeveynsiz çocuklar ile evden kaçma oranı arasında anlamlı bir ilişki bulduk. Yine, suç türü ile ailede suçlu olan birisinin varlığı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulduk. Ailede şiddet ile kendine zarar verme arasında anlamlı bir ilişki bulduk. Tabii, bunları bize hocalarımız "bu konulara bakalım." dedikleri için biz bunlara baktık ama dediğim gibi bunlardan binlerce tablo çıkarılabilir ve onlara tek tek bakmak lazım. Yine, ailede ve sosyal çevrede madde kullanımı ile çocuğun madde kullanımı arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulduk. Bu değerleri tek tek okumak istemiyorum ama mesela ailede her gün kullan biri varsa uyuşturucu kullanımı yüzde 70,7'ye çıkıyor, ara sıra kullanımda yüzde 64,1. Bu oranlar oldukça yüksek. Yine, okul başarısı ile disiplin cezası arasında anlamlı ilişki var. Aslında zaten yaptınız okul ziyaretlerinde, buraya gelen uzmanlar bize bunları anlattılar ama biz birazcık bunları hakikaten bilimsel olarak çocuklardan olduğumuz verilerle size istatistiki olarak göstermeye çalıştık, bizim tek yaptığımız bu. Burada uzmanlardan alınan bilgileri bir istatistiki epidemiyolojik bir tanımlayıcı çalışmalarla size bilimsel olarak da göstermeye çalıştık. Zaten bunların hepsi ziyaret ettiğiniz okullarda okul müdürlerinin veyahut da oradaki öğretmen arkadaşların bize söylediği şeyler yani mutlaka okul başarısıyla disiplin arasında bir ilişki var, biz de size istatistiki olarak bu fırsatla göstermeye çalıştık. Yine, okuldan kaçma ile evden kaçma arasında bir ilişki var yani evden kaçan çocuklar okuldan daha çok kaçıyorlar. Yine, okul başarısı ile uyuşturucu kullanımı arasında ilişkinin olduğunu da bir istatistik olarak bu çalışmanın sonucunda ispatlamış olduk. Yine, arkadaş etkisi ve çevrede suçlu arasında istatistiki olarak... Bu istatistiki anlamlar çok önemli. Teşekkürü sonda yapacağım ama hakikaten bu Komisyon sayesinde ülkemiz literatürüne girecek, belki de dünya literatürüne girecek bilimsel olarak bir veriye ulaştık. Zaten bu Komisyon olmasaydı böyle bir çalışmayı yapmak da imkânsızdı yani izin almak vesaire, bu anketi yapmak da imkânsız bir şeydi.

Yine, dışlanma ile yalnızlık durumu arasında istatistiki olarak ilişki var. Bunları tabii ben Betül Hocama bırakıyorum, o biraz daha o konuda konuşacak. Yine, zorbalık ile yalnızlık arasında istatistiki olarak ilişki kurduk. Ev içi fiziksel şiddet ile kendine zarar verme arasında anlamlı ilişki var. Aynı zamanda, ev dışı şiddetle de kendine zarar verme arasında anlamlı ilişki var. Yine, cinsel istismara maruz kalmak ile psikolojik sorun arasında anlamlı bir ilişki var yani bu oran hatta 5 kata kadar çıkabiliyor. Yine, temel ihtiyaçların ihmal ile değer verildiğini hissetme durumu arasında istatistiki olarak ilişki bulduk, bunu zaten söylemiştim. Yine, okul durumu ile üzgün hissetme arasında anlamlı ilişki bulduk. Yine, mesela burada da bir anlamlı ilişki çıktı, okul durumu ile dövme yaptırma arasında da bir istatistiki olarak anlamlı ilişki bulduk ama biz isterseniz Sayın Vekilimin sorusuna şöyle cevap verelim: Biz özellikle bu anketör eğitiminde anketörlere şunu söyledik: "Estetik amaçlı yapılmış dövme bize söylemeyin." Yani daha önce hocamın söylediği gibi, bir az önce Sayın Vekilim de söyledi, Erol Hocam da söyledi yani "Çocuklarda suçla ilişkilendirebileceğiniz dövme bize yazın." dedik. Herhâlde önümüzdeki hafta biraz zor ama bu rapor süresinde size o dövme bize ne olduğunu da biz size verelim ama bu şey değil yani özellikle anketörlere biz şeyi söyledik: "Estetik amaçlı yapılan dövme bize bildirmeyin." Onu da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 9

özellikle söylemiştik. Yine, bu, bence önemli mesela, okul durumu ile rol model arasında istatistiki olarak bir ilişki bulduk yani sonuçta...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Okul durumunda başarı artıyor hayatında olumlu bir rol model varsa, doğru mu anlıyoruz?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sayın Vekilim, mesela okulu bırakanlarda rol model yokluğu yüzde 76,1.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok yüksek. Burada mentörlük aslında ne kadar kıymetli bir şey yani çocuğun ailesinde belki yoksa bile o rol model, böyle bir mentör, koç, öyle bir şey, gönüllülüğe de dayanan bir sistem kurmanın ne kadar ihtiyaç olduğunu gösteriyor bir taraftan da.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Yine, dediğim gibi, bunlar bizim çok kısa sürede istatistiki olarak anlamlı ilişkileri bulduğumuz suçlu ilişkili şeyler.

Yine, mesela bu dikkatimi çekmişti benim, ailede suç işleyen kişi ile ailede kuralların ihlal edilmesi veya suç işlemenin normal görünmesi arasında bir ilişki bulduk. Yani bunlar hep istatistiki olarak anlamlı ilişkiler ama zaten bunların pek çoğunu dediğim gibi buraya gelen uzmanlar yahut da okul ziyaretlerinde bunları da tek tek bize söylediler. Yine, karar almada arkadaş etkisi ve istenmedik davranışlar konusunda çok yüksek anlamlı ilişkiler bulduk ve biz burada p<0,5 dedik ama bunların hepsi 0,0001'den küçük p'ler ve yüksek istatistik değeri olan... Dediğim gibi, biz çok kapsamlı bir ekleple çalıştık, özellikle Adalet Bakanlığı bize çok destek olmaya çalıştı ve bunu yaptılar. Bundan sonra sözü hocama vereceğim. Tabii, sonuçta ben bir halk sağlığı hocası olarak herkesin deneyimlerine, görüşlerine çok saygılıyım ama veri de bizi güvenli limana götüren bir kılavuz kaptandır. Sonuçta biz birazcık burada duyduklarımızın, dinlediklerimizin size bilimsel temeli olduğunu da bu çalışma sonucunda göstermeye çalıştık. Bu hakikaten çok değerli bir çalışma yani Türkiye ve dünya literatürüne girebilecek bir çalışma, buna da katkı verdiğiniz için de ben tüm Komisyona çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz çok teşekkür ederiz.

Betül Hocama söz vermeden önce, gerçekten çok kısa bir sürede gecelerini gündüzlerine katarak fakat kısa süre olmasına rağmen mükemmeliyetçilikten de kesinlikle ödün vermeden, bilimsel titizlikten asla ödün vermeden harıl harıl bilimsel bir heyet çalıştı. O yüzden ben çok teşekkür ediyorum.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Ama Sayın Başkanım, dediğim gibi, biz size soru kağıtlarını verdik yani oradaki bütün tabloların frekanslarını da size göndereceğiz ama yani böyle sayın vekillerimiz de "Bununla bunun arasındaki ilişkiye bakar mısınız?" yahut da Sayın Vekilimin de sorduğu bu ilişkileri belki biraz daha bizim regresyon analiziyle falan bakmamız lazım yani ne kadar diye ama onlar birazcık vakit alıcı şeyler ama umarım bu Komisyon raporu bitmeden biz size birazcık o ilişkileri birtakım regresyon analizleriyle inşallah ortaya koyarız.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir de Komisyonumuzun bu araştırması devam ederken yani bizim paralel yürüttüğümüz bazı odak çalışmaları oldu. Bir taraftan hizmet verenlerle ayrı bir çalışma devam ediyor. Ayrıca, işte, HSK'de görevli savcılar, çocuk savcıları ve hâkimlerle, onlardan gelecek veri de aslında önemli ama neticede aslında uluslararası bilimsel literatürle de örtüşen verilere ulaştık yani çok büyük sürprizler değil elbette.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Genel cevaplar dışında bu soruların cevaplarını aslından önce alabilecek miyiz?

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Tabii, size frekansların hepsini vereceğiz.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Elinizde o varsa, onu da alabilirsek daha detaylı...

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Var, var, hepsinin şu anda frekansları hazır ama kikare tablolarından hem anlamlıların hem anlamsızların da size verebiliriz yani onlar da hazır, herhâlde bu hafta içinde onları da size veririz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, biraz da Komisyonumuz 10 Nisanda biteceği için takvime yetiştirmek de istediler.

Betül Hocam, buyurun lütfen.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Ben çok teşekkür ediyorum.

Böyle bir konuyla ilgili bu çalışmayı yapabilmemizin yalnızca Türkiye için değil dünya için bir ilk olduğunu düşünüyorum çünkü insanlar sıklıkla aslında sorun göreceği alanlara eğer her anlamda böyle bir yatırım yapamayacaksa bunu görmezden gelmeyi hedefliyorlar. Dolayısıyla bunun bu Komisyon kararıyla ya da Komisyonun yetkisiyle yapılıyor olmasının çok değerli olduğunu düşünüyorum çünkü bir taraftan bir politika üretimi söz konusu, bir taraftan da bilimin katkısını burada görmek önemli. Onun için ben bütün milletvekillerine çok teşekkür ediyorum ve onlardan gelecek önerilerin ne kadar önemli olacağını farkındayım.

Şimdi, bizim yaptığımız bu çalışmanın bir sürü sorusu var, bir sürü alt açılımı var fakat en son bu çocuklara dedik ki: "Ne olsaydı hayatında suç işlemezdi?" Çünkü bir sürü şey soruldu; işte, okulu soruldu, evi soruldu, ailesi soruldu, parası soruldu, ekonomik durumları soruldu; her şey soruldu fakat "Ne olsaydı da bunu yapmazdın?" ya da "Ne seni engelledi?" diye sorulduğunda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 10

607 çocuk yaklaşık 1.015 tane ifade verdi, açık uçlu soru. 1.015 tane madde söylemişler. "Şu olsaydı yapmazdım." "Bu olsaydı yapmazdım." "Böyle olsaydı yapmazdım." diye. 1.015 farklı yanıt vermişler.

ELİF ESEN (İstanbul) - Bu kadar fazla etken var.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - İşte onları sunacağım ben size.

Şimdi, burada bayağı kalabalık bir tablo. Bu tabloyu elbette sonra ben size sunarım. Kusura bakmayın, ben sizi dinlerken bile burada hani bir şeyle bir şey arasında bir ilişki bulabilir miyim diye analiz yapıyordum ve sorduğunuz herhangi bir şey olursa da şu anda bilgisayarda açık data "Onunla onun arasında ilişki var mı?" dediğinizde çıkartıp onu da gösterebiliriz.

Şimdi, bu dataları benimle birlikte aslında -Nilüfer Hocam burada- sağ olsun, Nilüfer Hocanın katkısıyla biz bu 1.015 tane ifadeyi değerlendirdik. Şimdi, şuradan ben bir şey göstermek istiyorum: Şimdi, şurada bunun çok önemli bir data olduğunu düşünüyorum çünkü bu çocukların yüzde 27,8'i... Ben gerekçeleri sayacağım birazdan ama asıl beni etkileyen şey şu oldu: Çocukların bir kısmı "Annem, babam ölmeseydi" "annem başka biriyle evlenmeseydi" "bu evlendiği adam beni dövmeseydi suça karışmazdım." diyor. Bir başkası "Okula gitseydim..." ya da "Okulda başarılı olsaydım bu suçları işlemezdim." diyor. Bir başkası "Arkadaş çevrem daha sağlıklı olsaydı ben bu suçu işlemezdim." diyor. Bir kısmı "Daha zengin olsaydım, param olsaydı ben bunu işlemezdim." diyor. Bir kısmı ki mesela yüzde 1,6 kadarı "doğası gereği" diye ben onu kodladım, "Ne olursa olsun, ben bu suçu işlerdim." "Ne olursa olsun, ben nasıl olsa cezaevine düşerdim, cezaevine düşmemi engelleyecek bir şey yoktu." diyor. Çok düşük bir rakam yani bu kadar çocuğun içinde 10 çocuk bunu söylemiş.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Peki, bunlarla ağır suç ilişkisine baktınız mı kıymetli Hocam? Yani "Ne olursa olsun yaparım." diyenler daha ağır suç işliyor mu diye merak ettim,

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Şöyle: Bizim bu yaptığımız çalışmada suçun ağırlığı ya da hafifliğine ilişkin herhangi bir şey yoktu, belirleyici bir faktör yoktu, sorulmamıştı. O nedenle onu...

ELİF ESEN (İstanbul) - Öldürme içgüdüsü...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, Sayın Vekilimiz "öldürme içgüdüsü" diyor da ben bilmiyorum öyle bir şey var mı.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Mesela birisi diyor ki: "Param vardı, pulum vardı. Ailem de beni gayet çok seviyordu, her şey yolundaydı ama ben gittim, hırsızlık yaptım." diyor, "İçimden çalmak geldi ve çaldım." diyor.

Bunlardan da ziyade beni çok etkileyen şey şu oldu, hiç bu kadar yüksek olacağını düşünmüyordum: Şimdi, çocukların bir kısmı diyor ki: "Evet, zengin olsaydım ya da daha çok paramız olsaydı suç işlemezdim." "Annem şöyle yapsaydı suç işlemezdim." "Ailem beni sarıp sarmalaysaydı suç işlemezdim." diyor ama 169 çocuk yani çocukların yüzde 27,8'i, yaklaşık dörtte 1'i gibi, tamamen içselleştirmiş sorunu ve diyor ki: "Ben o çocuklarla arkadaş olmasaydım burada olmazdım." "Ben annemin, babamın sözünü dinleseydim burada olmazdım." hatta biri diyor ki: "Bundan sonra gidip annemin ellerini öpeceğim ve bir daha annemin sözünün dışına çıkmayacağım." Şimdi, buradan çıkardığım sonuç benim şu oldu: Daha önceden başka sebeplerle, hani bir psikiyatrik danışım, bir psikolojik danışım yapalım dediğimiz çocuklarda gördüğümüz şey şuydu: Eğer çocuk sorumluluğun kendinde olduğunu biliyorsa ve "Bunu ben halledebilirim." diyorsa o çocuk onu gerçekten hallediyor. Yani bu çocuklar, bu 169 çocuk, yüzde 27,8, burada eğer uygun bir rehabilitasyon görürse, bir daha çıktığında cezaevine dönmeyecek çok büyük olasılıkla.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Yani aslında pişmanlık duymaya da farkındalık oranı bu.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Diğerleri mevcut koşullardan dolayı ve değiştirilemez görüyorlar zaten ama bunlar...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet.

"İşte, okula giderdim." diyor, "Okuldan kaçmazdım." diyor, sorumluluğu kendine almış ve bunu düzeltmeye niyetli.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Başkasını suçlamıyor, "Suç bende." diyor.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet, başkasını suçlamıyor, "Suç bende." diyor. Şimdi bu bende hani biraz önce Sayın Vekilim dedi ya "Diğer dışardaki çocuklarla arasında fark var mı bu çocukların?" diye o zaman bir anda uyandım ben dedim ki: Benim bu çalışmayı yaptığım Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşam Deneyimleri Çalışmasını yaptığım da bu çocuklar toplumun "creme de la creme" tabakası, kaymak tabakası. Üniversiteye gitmişler, başarılı olmuşlar, okumuşlar, üretiyorlar ve gayet toplumun içinde, üreten çocuklar bunlar. O çocukların da baktım ne kadarı aile içi şiddet görmüş, ne kadarı fiziksel şiddet görmüş, ne kadarı cinsel şiddet görmüş? Eğer izniniz olursa onları paylaşmak istiyorum sizinle.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Hocam, bunlar sunumda var değil mi?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Orada yok, ben vereceğim size bunları. Yani hemen sunum sonrasında da verebilirim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Vereceksiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Karşılaştırabilelim diye.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet, evet.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 11

Şimdi şu sunum: Bakın, bunun daha detayları var ama onu da ekleyip verebilirim size. Bakın, 2013 yılında yapılan bu üniversite öğrencilerinin içinde çocukluk çağında şiddete, fiziksel şiddete uğrayanların sıklığı yüzde 21,1. Bu 2018 yılında yaptığımız çalışmada yüzde 19'a düşmüştü ama yüzde 20'ler civarında. Araştırma grubunda fiziksel şiddet sıklığı yüzde 24,2; birazcık daha yüksek. Zorbalığı biz sormamıştık o çalışmada ama bu çalışmada zorbalık yüzde yaklaşık 25. Beni en çok etkileyen şeylerden biri yine duygusal istismar, duygusal ihmal, fiziksel ihmal bunların her birinin teker teker iç içe geçenleri de var elbette. O, ilk yaptığımız çalışmada yüzde 9-yüzde 10 civarındaydı yani üniversite öğrencilerinde fakat bu çocuklarda ihmal yüzde 47,8. Ne ihmal? fiziksel ihmal, duygusal ihmal ve duygusal istismar.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Keşke bunu da ayrı ayrı yapsaydınız? Hani üçünü toplu bir...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu eski bir çalışma.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Hayır, hayır.

Bu şey araştırma grubunun...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Onu çıkartırım. Diyorum ya bu benim böyle sonradan uyandım dedim ki: Ya, bizim hani fakültede eğitim verdiğimiz çocuklar zaten karşımıza geldiklerinde bunlar da ihmale uğramış oluyor, istismara uğramış oluyor. Bunu ben, onun da dataları var, onun datalarını da duygusal, istismar, ihmal, fiziksel ihmal derleyip toplayıp veririm size ama yüzde 15'in üzerine çıkmayacağına eminim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Zaten tek tek yapmışlar, bakın, tek tek var zaten. Yüzde 4 değil mi? Tek tek var, duygusal istismar yüzde 9,8.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet, evet.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Onların toplamı...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - 15'in üzerine çıkmaz çünkü bu duygusal istismar edilen aynı zamanda ihmal de ediliyordur, fiziksel ihmal de ediliyordur. Dolayısıyla, iki ayrı noktada girdiği için veri sisteme ayrı ayrı.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bu araştırma grubunda şimdi üniversite öğrencilerinin sıklığı ölçtünüz ya.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Aynı bağlamı araştırma grubunda da yaptınız mı? Yani duygusal istismarı, duygusal ihmali ve fiziksel ihmali farklı farklı mı değerlendirdiniz yoksa üçünü bir arada mı yüzde 47'li bir sonuca...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Aynı soruları sormamış olduğumuz için, benzer sorular olduğu için...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ama farklı komponentlerde mi değerlendirdiniz?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Farklı komponentlerde değerlendirdik, o da çıkabilir yani onu da verebiliriz, tamamen fiziksel.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çünkü fiziksel ihmal yani daha net saptanabilir bir şeyken duygusal ihmal daha gizli, daha zor saptanabilir. Şimdi iki bağlam bir arada olunca tam olarak bence sağlıklı bir veri değil yani.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Şimdi size söyleyeyim: Duygusal istismar sıklığı bu grupta 5,4.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Üniversitede.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Hayır, bizim grupta.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - 5,4.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - 5,4.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Daha düşük çıkmış.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Farkında değiller, farkında değiller.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hım, evet çünkü çocuklar da bir yandan.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya da "duygusal istismar" diye bir şey, öyle bir kavram yok yani ne duygusal istismar sadece belki fiziksel şiddeti istismar olarak...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Tabii, tabii.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani standartları o kadar yüksek değil belki anlatabiliyor muyum?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Değil.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - O yüzden belki soruların sorulma biçiminin tespit mekanizmalarının çocuklara uyumlu olarak...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Duygusal istismar için çok zor.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Sizin bu 2013 yılındaki çalışmanızda yine aynı konu üzerine yapılmış bir çalışma mı? Niye üniversite öğrencileri üzerinde yapmışsınız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 12

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Karşılaştırıyorlar.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır şöyle: Buradan gelince bilgisayarından çıkardı, hocamız, onu gösteriyor.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Yok ama konular çok farklı, bunları birbirleriyle karşılaştırmak çok da doğru olmaz yani.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Şöyle: Efendim, bu çalışmanın, 2013 yılında yapılan çalışmanın amacı üniversiteye devam etmekte olan çocukların geçmiş yaşamlarında 18 yaş altında istismar ve ihmale uğrayıp uğramama sıklığını değerlendirmektir.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Yaş aralıkları aynı değil ama.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Aynı.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çocuk, çocukluğunda.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - 18 yaş altı.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Üniversite öğrenci 18 yaş altında...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hayır.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - 18 yaşının üstündeki üniversite öğrencilerine "Siz 18 yaşının altındayken bunları, bunları, bunları yaşadınız mı?" diye sorduk.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Bizim araştırma grubunda 12-15'te var ya.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ama gerçekten doğruluğu açısından şüphe olmaz mı?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kıymetli vekillerim, şöyle bir şey söyleyeceğim.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Bizim araştırmada 12-15 yaş grubu da var ya onun için aynı değil, Erol Vekilime katılıyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Zaten aynı değil. Sizden böyle gelen bir talep üzerine hocamın o anda aklına gelen şey.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Yok ben anladım sizi ama...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Zaten hani bu ikisini karşılaştırılabilir veri diye bize sunmuyor, ekstra bir bilgi sunuyor.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Genel olarak hani dediniz ya: "Türkiye'de peki, bunun sıklığını biz bilebilir miyiz?" İşte, Türkiye'de üniversite öğrencileri çocukken bu kadar olumsuz deneyim yaşamışlar diye sunuyorum bunu.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - "Yani çok sık oluyor." diyoruz özetle.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Sık oluyor ama bizim çalışma grubumuzda, bizim çocuklarımızda bunun sıklığı biraz daha fazla.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Ama yine de "Yüzde 24." diyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz kendi çalışmamıza, çalışmaya dönelim mi hocam biz acaba?

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Tamam.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunu ayrıca ama tartışalım, kafa karışıyor. Evet, ben baştaki açıklamayı dikkate aldım ama...

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Tamam.

Evet şimdi, bize gelen bu çocukların verdikleri yanıtlar da o binin üzerindeki ifadeden çıkan sonuç şu: En sık risk olarak yani ya "Ben doğru kişiyle arkadaş olsaydım." dediği ya da "İşte, arkadaşlarım doğru insanlar olsaydı." şeklinde ifade ettiği sorun alanı, arkadaş ortamının olumsuz olması. Yüzde 32'si başına gelen için arkadaş ortamını sorumlu tutmuş. Olumsuz, güvensiz, mahalle ortamını söyleyen "Çevremde suça karışan çok insan vardı. Bu insanlar beni korumadılar. Suça karışmam noktasında hatta teşvik ettiler." diyen yüzde 15,6. "Annem-babam bir şeyi yanlış yaptığımda hiç beni uyarmadı, hatta suça katılmam için beni teşvik etti." diyen yüzde 2,6. 2 çocukta "Olumlu akranlarımı, arkadaşlarımı dinlemedim, dinleseydim keşke böyle bir şey olmazdı." gibi ifade vermiş.

İkinci sırada aile ilişkileri, aile yapısı geliyor. Olumsuz aile ortamı olduğunu ifade eden çocukların yüzdesi yüzde 11,1. Aile desteğinin eksik olduğunu "Beni desteklemediler, yanımda olmadılar, ihtiyacım olduğunda onları bulamadım yanımda." diyenlerin oranı yüzde 11,3. Sosyoekonomik yani biz hep mesela ekonomik bütün şeyler de var bu, alan yazındaki bütün metinlerde var. "Ekonomik düzeyin kötü olması, düşük olması suç oranını artırır." diyor. Tamam, ama çocuğun "Düşük sosyoekonomik düzey nedeniyle ben bunu yaptım." dediği yüzde 11,2. Baba figürünün yokluğu. Büyük bir kısmında otorite figürü olarak babayı kabul ediyorlar ve baba figürünün yokluğu yüzde 6. Bir aile üyesinin cezaevinde olması yani suça karışan bir bireyin varlığı yüzde 4,4. Ebeveynin ihmali, istismarı. Bu daha önceki sorduğumuz soruları toplayarak benim çıkardığım bu istismar, ihmal ifadesiydi. Burada çocukların verdiği istismar, ihmal, tamamen kendi gerekçeleri hani bunu fark ederek, "Evet, ben istismar edildiğim için ya da ihmal edildiğim için dövüldüğüm için bunu yaptım." diyor o yüzde 3,6 yani bunu gerekçe olarak fark eden, yalnızca yüzde 3,6. Ebeveynleri boşanmış olan ve bunu gerekçe olarak gösteren "Annem-babam boşanmamış olsaydı." diyen yüzde 3,1. Aile üyelerinin -işte, biraz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 13

önce olduğu gibi- suçu normalleştirilmesi "Bu normaldir, bunda bir şey yok." demesi yüzde 13. Olumsuz ebeveyn tutumları yine yüzde 13.

Geliyoruz çocukların bireysel psikolojik faktörlerine. Yani "Ben şöyle olsaydı suça karışmazdım, böyle olsaydım karışmazdım." diyenler. "Öfkemi daha iyi kontrol etseydim, kendimi kontrol edebilseydim." diyen ya da işte, empati eksikliğini ifade eden cümleler kuranlar yüzde 5,4. "Düşünmeden hareket ettim. Öfkeliydim, işte, gittim, bunu yaptım, gerisini düşünmedim, gelecekte ne olacağını düşünmedim." diyen hatta birisi diyor ki: "Benim çalıştığım yerde bıçakla iş görülüyordu, o gün unutmuşum, bıçak cebimde kalmış, eğer bıçak cebimde olmasaydı o kavgada bıçak çekmezdim." diyor gerekçe olarak "Cebimde bıçak olmasaydı, ben, -işte, o kişi yaraladı, öldürdü belki, bilmiyoruz- bunu yapmazdım diyor." mesela. Bir kısmı "Çok acı çektim, işte, anneannem öldü, babaannem öldü, dayım öldü, kardeşim öldü ve bununla baş edemedim onun için suça karıştım." diyor. İşte, ikisi de yalnızlık hissini ifade etmiş yani umutsuzluk, yaşla baş edememe, yalnızlık hissi çok daha az yani yüzdeye vurulacak oranda bile değil. Okulla ilgili... Pek çoğu okul devamının aslında... "Keşke devam etseydim, keşke okusaydım, keşke beni okuldan uzaklaştırmasalardı, beni okula gönderselerdi ." gibi karşı tarafa da hani gerekçeyi oraya yükleyen şeyler de söylemişler yüzde 5,6. Öğretmenin desteğinin olmaması. Yalnızca 3 çocuk "Öğretmenim desteklemedi." diyor. Yine, kurumsal destek eksikliği ve adli destek eksikliği de var ama çok yüksek... Yani bunun farkında değiller. "Hani bir kurumsal destek olsa, bir sosyal hizmetler, bir gençlik danışma merkezi olsaydı ben bunu yapmazdım." bile diyen yok ya bu hizmetin gerekliliğinin farkında bile değiller aslında. "Madde kullandığım için bunu madde etkisi altındayken yaptım." diyen yüzde 5,6. Hatta birisi, işte, "Bir daha böyle bir suç işler misin?" kısmına "Diğer." diye yazmış. Açıp bakıyorum, diğer neymiş, niye bunu söylüyor? O da diyor ki: "Madde etkisi altındaydım bu suç sayılmaz." bir çocuk. Bir kısmı "Alkollüydüm." diyor yani "Alkol kullandığım için oldu." diyor. İşte, bıçak ve silah taşıma yüzde 2,6 ama bunlardan biri de böyle yani o bıçak ve silah taşımayı böyle rasyonalize ediyor. Sosyoekonomik yapı ve yapısal faktörlere baktığımız zaman, düşük sosyoekonomik düzeyi vurgulayan cümleler yüzde 18,8. İmkân eksikliği, işte, "Hobim yoktu, spora gidemedim ya da kimse elimden tutmadı." diyen yüzde 7 gibi. Şimdi, buradan çocukların yalnızca kendi ifadeleriyle baktığımızda dörtte 1'i yaptığının sorumluluğunu alma becerisindedeler; bu çok önemli bir kazanç, bunu kullanmak lazım. En güçlü faktör akran etkisi gibi duruyor. İkinci sırada ailenin işlevselliği gibi duruyor sorun alanı. Dolayısıyla, olayı yalnızca "okul", yalnızca "uyuşturucu", yalnızca "aile" diye böyle tek bir faktör üzerine yığmadan çok kapsamlı bir yani böyle puzzle gibi madem biz böyle sağlıklı çocuklar görmek istiyorsak o puzzlenin her yerinin temiz şekilde düzenlenmiş, yapılmış olması gerekir diye düşünüyorum.

Ben ilginiz için teşekkür ederim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok çok teşekkür ederiz Hocam.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun Hocam.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Biz de Hocam, çok teşekkür ederiz.

Sonuçta, biz bu 5 bin çocuğun bir fotoğrafını çekip size sunmaya çalıştık. Sonuçta sonuçlar tabii ki tartışılır ama metodolojisi ve yöntemi çok sağlam bir çalışma oldu yani onu kimseye tartıştırmayız.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben de izin vermem zaten onu tartışmaya.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ama böyle olmaz ki.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Özellikle şöyle: Metodoloji ve yöntem konusunda şöyle...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Size de geçmiş...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Metodolojide sorun yok.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Şöyle: Onu tartışmaya şöyle yani...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sirayet etmiş...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Evet, biraz olmuş, biraz olmuş.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Ama tabii ki soruların, sorunların yorumlanması, işte soruların sorulma şekli yahut da yöntem tabii ki herkesin yorumuna açık ama dediğim gibi, şeye güvenin...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Metodoloji bir standarttır, onun neresini tartışacağız.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bizim de ekleyecek sorularımız olabilir Başkan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hayır; hoca niye... Tartışmaya açmaması...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sorularımız olabilir, niye bu kadar radikal cevap veriyorsunuz ya?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hayır; devam ediyor Komisyon. Tartışmaya...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Yorum yapmamız gerekir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Metodoloji işte diyelim ki örneklem seçimi onun neresini tartışacağız.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - O zaman sunum da yapmayın...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 14

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Yok, yok; Sayın Vekilim, yanlış anladınız, şöyle, başka bir şey söylemeye çalışıyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tartışacağımız yerin neresi olduğunu bilmeden "Tartışmaya kapalı." diyorsunuz

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - "Bilimsel şeyini tartışmam." diyor.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Yani çalışmanın metodolojisi ve örneklem seçimi, uygulaması hakikaten içinize sinsin diye söylüyorum. Yani orada mümkün olduğu kadar bilimsel şeylerden şey yapmadan yaptık ama şeyde...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Orada bir sorun yok Hocam, onunla ilgili bir sıkıntı yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Zaten detayıyla anlattınız.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Ama siz radikal bir şey söylüyorsunuz "Eleştirmeye kapalı." diyorsunuz; öyle şey mi olur?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, soruyu yanlış anladınız.

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Yok, yok başka bir şey söyledim.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Orada bir yanlış anlaşılma var, söylemek istediği şey...

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - İyi bir şey söylemeye çalıştım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Üç ay olunca geçiyor biraz hastalıklar; sorun değil...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hiç de öyle bir şey değil ya! Bence çok yine... Şu işin...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Geçer, tedavisi var.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BETÜL ULUKOL - İşin metodolojisini söyledi Hoca hani yoksa...

SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ GÜLHANE TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ
PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Yani ben şöyle bir halk sağlığı hocası olarak hakikaten çok...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani karşınızda akademik bir heyet duruyor yani metodolojiyi de bırakın da bilsinler, uygun yapsınlar yani.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Tartışmaya açık değil." metodolojiye aykırı bir laftır bir kere.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Tabii, bunu konuşmamız lazım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tartışmaya açık olmamasını kendisi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, neyse, yanlış anlamak isterseniz anlayabilirsiniz, onu... Ben anladım Hocam sizin ne demek istediğinizi. Sadece bir şey...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hayır, yanlış anlama değil...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Mesela şöyle... Bakın, Beritan Hanım, Sevgili Beritan Hanım...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Buyurun.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şunu demek istiyor: Artı sorular olabilir, sorularla ilgili şeyler olabilir çünkü bilim zaten tartışmaya açık bir şeydir, sorgulamaya ve geliştirmeye.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Onu söylüyoruz, onu söylüyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama metodolojik olarak çok titiz çalıştılar, içiniz rahat olsun, müsterih olun anlamında.

Şimdi, ben bir tek...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam, bunu bu şekilde söylemiş olsaydı itiraz etmezdik ama "Tartıştırmayız." meselesi açıkçası...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama cümlelerin... Bakın...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Üç, dört ayın etkisindedir, geçer; ara verince geçer.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Niye tartışmayalım? Tartışalım bence.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sevgili Beritan Vekilim, Sevgili Beritan Vekilim...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Yeni bir metodoloji mi getireceksiniz akademik çevreye?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok, öyle söylenmesi hoş değil.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Yeni bir teziniz var, onu mu koyacaksınız ortaya? Ya, anti teziniz mi var?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ne diyeceğimi bile bilmiyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sevgili Beritan Hanım, cümlelerin...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Bu teze anti teziniz var... Bilimsel araştırma böyle yapılır.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ya, ben sizinle böyle konuşmam, lütfen.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Ben de konuşmam sizinle çünkü çok aptalca diyeceğim bir yerden giriyorsunuz yani.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 15

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Nasıl...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bakın, virgülün öncesi de var.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Böyle bir şey olabilir mi ya?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hayır, bu Vekil benden özür dilemediği sürece ben burada...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Özür dilerim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Aptalca" ne demek ya!

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Özür dilerim.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Böyle bir şey olabilir mi Sayın Vekilim?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Haddinizi bilin, terbiyesizlik bu, haddinizi bilin!

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Özür dilerim, "yanlış" diyecektim yanlışlıkla çıktı.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hayır, olur mu öyle şey? Söylediğiniz herşeye dikkat edeceksiniz, olur mu öyle şey ya?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Özür diledi, abartmayın artık.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Şöyle: İtiraz ettiğiniz şey bilimsel bir metot, o bilimsel metoda bir anti teziniz olur; siz bilim insanı mısınız?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hanımefendi, daha fazla konuşmayın benimle lütfen!

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Ben hanımefendi değilim, milletvekiliyim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Lütfen, daha fazla konuşma!

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Sen daha fazla konuşma böyle...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Olmaz ki, olur mu böyle şey ya?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Uzatmayın, 3 kere özür diledi, artık neyi uzatıyorsunuz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Arkadaşlar... Bir kere...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bu ne densizlik ya? Siz Vekil misiniz, yoksa karşımda küfür makinesi misiniz?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - 3 kere özür diledi, daha niye abartıyorsunuz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beritan Hanım...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bu ne demek ya! "Aptalca" ne demek ya, haddini bil!

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Ben sizden özür diledim; bu bir. İkincisi...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ya, 3 kere özür diledi, daha neyi abartıyorsunuz?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Siz niye bağıriyorsunuz oradan?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Arkadaşlar...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Bir dakika...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - 3 kere özür diledi ya.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ne bağıriyorsun oradan?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - 3 kere özür diledi, duymuyor musun özür dilediğini?

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Ben sizden özür diledim, bir. İkincisi, bilimsel bir metoda...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam, orada bırakalım, orada bırakalım.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Üniversitenin...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Orada bırakalım...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - ...akademik çevrenin önerdiği...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Özür dilediyseniz, orada bırakalım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Diledi, diledi.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Bir dakika... Akademik, bilimsel şeylerin önerdiği bilimsel bir metoda karşı teziniz olursa eğer itiraz edebilirsiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, burada... Sevgili Ayşe Böhürler Vekilim, ben...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tez değil, sadece "Tartıştırmam." sözüne itiraz etti, "Tartıştırmam."

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - "Metodu" diyor, sonucu demiyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Metodu da... "Tartıştırmam." lafı doğru bir laf değil.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Biz bilim adamı mıyız? Yani ben bir...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Bilim adamı" ne?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Tartıştırmam." sözü hoş değil, ben bunu kendimize...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya,

bir şey söyleyeceğim. Şu anda...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - ...böyle bir Komisyona birileri gelip "Tartıştırmam." demesi doğru mu?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Başkan, bir müdahale eder misiniz lütfen, bu şekilde olmaz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Nasıl müdahale edeyim? Herkes bağıırırken nasıl müdahale edeyim?

Herkes, bir...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 16

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hayır, konuşma yapamaz; "Aptal" diyor, özür diliyor, konuşmaya devam ediyor ve hâlâ daha konuşmaya devam ediyor.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ya, konuşmak yasak mı ya?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Arkadaşlar...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Böyle bir şey olabilir mi ya?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, ama bu şekilde konuşmak yasak, bir dakika... Ara vermek istemiyorum, şu anda tam kıvamına geldi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hayır, kınama istiyoruz Başkan, böyle bir şey olamaz!

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir dakika, müsaade eder misin... Beritan Vekilim...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Aptal" ne demek ya!

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - "Aptal" demedim, bir defa "Aptal" demedim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aptalca bir yerden girme konusunda yanlış...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tutanaklara bakalım. "Aptal" demediysen bir şey değil, dediysen kınama alacaksın!

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, yok; "aptal" demedi.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Demedim.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - "Aptalca" dedi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle: Bakın, burada bir, Sayın Vekilimiz zaten özür diledi. Bir, ağızından hani o şekilde çıktığını, aslında yanlışlıkla, yanlış bir yerden giriyorsunuz derken hani bu meseleyi bu şekilde tartışmak aptalca bir yerden tartışmak anlamında, yoksa size...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Savunuyor musunuz Başkan?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, bakın "aptal" demedi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Aptalca" ne demek? Böyle bir ortamda "aptal" kelimesine gerek var mı yani?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama özür diledi zaten, özür diledi zaten Beritan Vekilim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hayır, bak "Yanlış bir yerden girdi meseleye." diyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Size demedi." diyorsunuz, bana demiş dememiş, dese de çok umrumda değil, sabaha kadar desin; mesele o değil.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sıkışınca özrünüz de ayıbınızdan büyük oldu da neyse.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle, şöyle: "Yanlış" diyecektim, yanlışlıkla böyle dedim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bu ortam düzeyinin bu kadar düşmesinin bir açıklaması var mı?

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Ya, siz neler söylüyorsunuz Allah aşkınıza? Düzey düşmesiyle ne alakası var konunun? Bir bilimsel metodu konuşuyoruz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Biz bunu kabul edemeyiz, kınama istiyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, tamam... Biz şöyle...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Bir bilimsel metot istiyoruz; bu bilimsel metodu tartışırken itiraz ettiğiniz nokta politik.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben sizi dinlemiyorum, söyledikleriniz...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, mesela... İçeriği tartışabilirsiniz ama metot konusunda eksiğimiz yok demek.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Ben de diyorum ki: Bilimden bakalım, bilimsel bir yaklaşımdan bakalım. Yanlış yerden gittiniz...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani hani örnelemeyi seçtik, şunu şöyle yaptık, çok titiz bir akademik heyet var; onu demek istedi. Siz gelmeden önce çok...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Biz titizliğe yönelik bir şey demiyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beritan Hanım, siz üzerinize niye alınıyorsunuz?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bana bakarak söylüyor çünkü bana söyledi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hayır şey...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Genel anlamda söyledi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Siz niye şimdi şey yapıyorsunuz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hayır, hayır...

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Genel anlamda söyledi, özel değil; genel anlamda söyledi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Böyle bir şey olabilir mi ya?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beritan Hanım, bir dakika, Beritan Hanım, siz gelmeden önce metodolojiyle ilgili çok tartışma oldu da Hoca ona söyledi, onu niye üstüne...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Olmuşsa olmuştur, tartışılmaz değildir yani ne "Tartışılmaz."

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 17

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, tamam. Tamam, siz tartışsınız, toplantıdan sonra da ayrıca tartışırız.

Şimdi, konumuza odaklanalım. Vekilimizin söz talebi var, buyurun lütfen.

Yalnız ben de bir şeye açıklık getirmek istiyorum. Bir soru soracağım, unutmadan sorayım, hemen size söz vereceğim Kıymetli Vekilim. Burada aslında başka bir şeyi ölçtüğünüzün farkındayım ama yani şu açık uçlu soruda daha nicel bir...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, bu şekilde, bu konuya dair bir şey söyleyeceksiniz diye bir şey demedim ama söz rica ediyorum. Bir ara rica ediyorum, arada tutanaklara bakılmasını talep ediyorum. Tutanaqlarda böyle bir şey geçmişse de ben sürecin bu saatten sonra...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - "Aptal" değil, aptal...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - ...daha sağlıklı ilerlemesini istiyorsanız eğer böyle bir laf kullanılmışsa bu benim şahsımda partime, seçmenlere, herkese kullanılmıştır.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Şahsına söylenmedi ki ya.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kınama talep ediyorum, böyle bir lafın da burada yerinin olması mümkün değil. Bunu kabul ediyorsanız da bu süreç itibarıyla biz bu Komisyonda bu düzeyde devam edemeyiz. Böyle bir şey olabilir mi ya?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beritan Hanım... Beritan Hanım...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Böyle bir şey olabilir mi?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Şahsınıza söylemedi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ağzımdan kaçtı diye bir şey olabilir mi? Hatırlar mısınız Genel Kurulda neler oldu, sizin partinizden vekiller kalkıp dedi ki: "Ağızdan kaçma mı olur?" kıyamet koptu yani ne farkı var bunların? Hiçbir farkı yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sevgili Beritan Hanım... Beritan Hanım...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Beritan Hanım, ben şahsa bir şey söylemiyorum, itirazın biçimine söylüyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kabul etmem, kabul etmiyorum, bana doğru söylediniz.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Hayır, ben sizin şahsınıza hiç bir şey söylemedim. İtirazlar...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bana doğru söylediniz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Hayır, genel anlamda söyledi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben ara rica ediyorum. Bu gerginliğin yönetilebilmesi için ara rica ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir beş dakika ara verelim. Gerçekten en lezzetli geçmesi gereken oturum aslında bilim, çok güzel bir çalışma var, bunun üzerinde keyifle dinlememiz gereken bir oturum. Biraz başka yere evrildi. Bir beş dakika ara verelim, sonra hocalarımızı dinlemeye devam edelim.

Kapanma Saati: 15.39

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.50

BAŞKAN: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa KÖSE (Antalya)

SÖZCÜ: Ümmügülşen ÖZTÜRK (İstanbul)

KÂTİP: Naci ŞANLITÜRK (Ordu)

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kaldığımız yerden devam edelim. 20'nci toplantının ikinci oturumuna kaldığımız yerden devam ediyoruz. Birinci oturumda meydana gelen yanlış anlamayı biz arada izale ettik, şimdi kaldığımız yerden devam edelim.

Kıymetli Hocam, en son aslında bir söz talebi vardı ama ben ondan önce size şunu sormaya çalışıyordum: Şimdi, siz burada bir kantitatif veri setini de daha önce sundunuz, sonra da aslında biraz kalitatif bir soru çünkü ucu açık soru. Bazıları hani mesela diyor ya "Aile faktörü yüzde 4." demiş mesela kendisini ifade ederken ama mesela görüyoruz ki o istatistiki veride aslında aile faktörü çok daha yoğun bir şekilde, suçla anlamlı bir şekilde çıkıyor. Sizce burada yani çocuğun algısı bozuk değil mi? Hani kendisini suça itekleyen faktörle ilgili algısı bu. Aslında yani biraz subjektif onun açısından, aslında belki başka faktörler de onu suça itti ama onun kendi algısı bu yönde, bize nitel verinin verdiği bu. Bence çok kıymetli verilere ulaştık, ben çok çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, sorulara geçmeden önce bir iki uzman arkadaşımız, bu konuda çalışan arkadaşımız söz söz almak istemişti ama bana gelen bilgilerden biri de onu daha sonra söyleyeyim yani bir şeyi düzeltmek adına söyleyeyim: Bu Komisyon çocuk haklarını daha savunmak, en samimi bir şekilde savunmak ve daha ileriye taşımak ve bütün çocuklarımızı korumak adına kurulmuş ve bilimsel çerçevede çalışmaya çalışan bir komisyondur. Bu dövme meselesiyle kimseyi etiketlemek gibi bir niyeti asla olamaz Komisyonun. Kaldı ki bizim Hükümetimiz, iktidarımız şekille ilgili bir sürü şeyi kaldırmıştır yani ayrımcılığı. Okullarda vesaire yani insanları böyle gruplandıran, işte sınıflandıran, etiketleyen, işte bu sakallı böyledir, bu başörtülü böyledir, şu şalvarlı böyledir, bu mini etekli böyledir bunlara kesinlikle hiçbir şekilde tahammülümüz yok. Şöyle bir yönü var: Dövme psikolojik yönden öz yaralanmanın göstergesi olabiliyor özellikle travma mağdurlarında çünkü yaşadıkları acıyı unutmamak için yaptırılanlar var. Psikoloji araştırmalarında da uluslararası literatürde de sıkça karşılaştığımız bir iş. Zaten bu bilimsel çalışmanın etik onayı da alınmış. Tabii ki yani biz gidip

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 18

kafamıza göre kendimiz yoksa biz de bildik gidip orada anket yapmayı. Bilimsel bir çalışma olarak etik onayını da alma merhalesini başarıyla ve bütün prosedürlere uyarak geçmiştir, o konuda herkes lütfen müsterih olsun.

Şimdi, uzmanlarımızdan söz almak isteyenler vardı, onlara söz verelim. Yani daha doğrusu uzmanlarımızdan değil de bilimsel çalışmada görev alıp da katkı sunmak isteyen Esra Hanım vardı zannediyorum, Esra Hanım söz alma talebiniz devam ediyor mu? Tamam, bunu o zaman aştık gibi görünüyor.

Ayşe Böhürler Vekilimize uzatalım mikrofonu.

Buyurun lütfen.

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Teşekkür ediyorum çalışma için.

Şimdi öfke kontrolü ve empati eksikliği yüzde 5,4, empatiye yüzde 5,4 gibi bir oran çıktığını söylediniz. Öfke kontrolüyle ilgili de çok böyle temel bir sonuç çıkmadı. Burada, bu saikleri, onları motive eden, cinayete motive eden, öldürmeye motive eden saikleri tam net olarak algılamakta zorlandım ben biraz bu araştırmada. Burada sizin bize söyleyeceğiniz başka ilave bir şey olabilir mi? Yani niye öldürüyor? Öfkesini kontrol edememe oranı düşük, empati yani karşı tarafla bir empati kurma zaten kendisinde bir şey yok, bunu kendisinin de test etmesine imkân yok, kimse kendisinde empati yoksunluğu olduğunu söyleyemez zaten ama bizim burada başka tür bir veri setiyle belki buradaki eksiklikleri görme imkânımız olabilir.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Sayın Vekilim, suçun niteliği hakkında herhangi bir şey sormadık. Yani cinayet mi işledi, adam mı yaraladı ya da hırsızlık mı yaptı, kavgaya mı karıştı, onu bilmiyoruz. Biz yalnızca Adli suç, çete, terör ve...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Peki, Hocam, o anketin hemen akabinde sorulmadı mı bu şey? Ama tabii ayrıldı o formlar değil mi?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet, evet.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam. Yani, hani, birleşik olsaydı belki bir korelasyon çalışması...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Yok, şöyle, var ama karşılaştırmayı da yaptık aslında, Toker Hocam yaptı yani adli suç ya da çıkar amaçlı terör ve çete bakıldı, çıkar amaçlı terör...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Kantitatif veride o istatistiki bağlantı analiz edilmiş ama bu son ucu açık soruyla ilgili hani acaba bir bağlam... Mesela, "Hiçbir şey beni engelleyemez." diyen çocuğun nasıl bir suç işlediğini merak ettiğimiz için ama o ölçümlenebilir mi şu aşamadan sonra?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Onun ne suç işlediğini bilmiyoruz. Adli suç mu işledi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, kategorik olarak sorduk, doğru.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bu da etik şeyden kaynaklandı muhtemelen, tamam.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Onu da zaten çocukları damgalamak için sormadık yani.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Anladım.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Yani adam mı öldürdü, dayak mı attı, hırsızlık mı yaptı, onu sormadık.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Başka soru var mı?

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Bir sorum olacak benim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun lütfen Mühîp Kanko.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Burada bir liste var, araştırma ekibi listesi var orada Sayın Başkan. Bu araştırma ekibinde Sayın Başkanımızın da adı var, bilimsel çalışmaya mı çevireceksiniz bunu, yayınlamayı mı düşünüyorsunuz bu araştırmayı ya da Başkanımız öğretim üyesi misiniz siz orada? Burada araştırma ekibi diye yazıyor da onun için merak ettim, merakımdan soruyorum, bir şey var mı, yok mu, niye adınız var sizin orada?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sildirelim Hocam arzu ederseniz yani.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Yok yani niye var burada? Siz belki öğretim üyesisinizdir, çalışıyorsunuzdur.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, ben bir halk sağlığı uzmanı olarak halk sağlığı departmanı ile yapılan bir çalışmada, daha önceki birçok çalışmada da buldum yani süreçlere de dâhil oldum, benim ismimi yazmışlar ama bunun Komisyonumuzun...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Hayır, hayır, merak ettim, belki orada...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, merakınızı izale ettiyse diğer...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Siz bize bir anket imzalatmıştınız biliyorsunuz, anket yapmıştık sizin adınıza sigarayla ilgili...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ben halk sağlığı uzmanı olarak katkıda buldum, doğrudur.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Tamam, başka bir şeye gerek yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Tamam, ne bileyim...

Peki, çok teşekkür ederim, harika bir soru.

Buyurunuz Sayın Elif Esen Vekilim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Ben de sunum için ayrıca teşekkür ederim, emeklilerinize sağlık. Tabii, çok ilginç veriler var burada, her bir sayfa ayrıca belki okunmalı ve koruyucu, önleyici tarafını çok önemsiyoruz bu tarafın yani çocuğun bu yargı sistemine ve infaz sistemine girmeden

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 19

önce "Nasıl korunabilir?" "Nasıl korunabilirdi?" sorularının yanıtları açısından çok şey söylüyor burası. Şöyle, yani aslında konuşulacak çok şey var ama özellikle bir sayfa çok ilgimi çekti, suçun yasal sonuçlarının caydırıcılığı. Şimdi, burada "Cezayı önceden bilseydiniz suçu yine işler miydiniz?" diye soruyorsunuz çocuklara ve yani beni endişeye düşüren "Evet, yine işlerdim." oranının yüzde 25 gibi çok yüksek bir oran olması yani her 4 çocuktan 1'i ya da 100 çocuktan 25'i bir pişmanlık duymuyor. Bu çok önemli yani biz girmeden önleyebilmeyi konuşuyoruz ama bunun sonrası da çok önemli, yani çıktıktan sonra da bir daha suç işlemeyecek nitelikte çocukların olabilmesi çünkü zaten sosyal şartları, çevresi...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bu onu karşılıyor mu acaba, bu sonucu çıkartıyor mu?

ELİF ESEN (İstanbul) - Yani acaba bu onu mu karşılıyor? "Yine işlerdim." diyor ama. Bir pişmanlık duymuyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Bundan sonra acaba işler miyim?"i karşılıyor herhalde?

ELİF ESEN (İstanbul) - "Evet, yine işlerdim." "Cezayı önceden bilseydiniz suçu işler miydiniz?" "Evet, yine işlerdim." 152 çocuk yani yüzde 25 oranında "Evet, işlerdim." diyor yani bu aslında yaptığı şeyden bir pişmanlık duymadığını gösteriyor. Şimdi, burada sorum şu...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bu onunla bağlantılı olur mu bilemiyorum, onu soralım.

ELİF ESEN (İstanbul) - İşte, evet, bir açıklamasını...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Çünkü o başka bir şey, pişman olup olmama ile "Yaparım." demek.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Sayın Vekilim, şimdi onun istatistiğini açtım. Soru şu: "İşlediğin suçun yasal sonuçlarını ve alabileceğin cezayı önceden tam olarak bilseydin veya birisi sana bu davranışın suç olduğunu ve ciddi cezaları olduğunu önceden açıkça söylemiş olsaydı yine de bu suçu işler miydin?" "Hayır, işlemezdim." diyenler yüzde 82.

ELİF ESEN (İstanbul) - "Hayır, işlemezdim." burada yüzde 60 gözüküyor. "Hayır, işlemezdim." yüzde 60, "Bilmiyorum, kararsızım." yüzde 12, diğer yüzde 3.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Şöyle: Ben buradaki soruların analizini data üzerinden yaptım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Anladım da o datanın buradaki sunumuza yansması lazım Sayın Hocam.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Hangi soru bu?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aynı sorudan bahsetmiyorsunuz sanırım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Aynı soru.

Bir de tabii, burada bir usul eksikliği var. Keşke sayfa numaraları olsaydı. Ya, bundan sonraki çalışmalarınızda, hani buna dikkat ederseniz çok sevinirim, hem siz bulmakta zorlanıyorsunuz hem az önce ben arkadaşlarıma izah ederken zorlandım.

Suçun yasal sonuçlarının caydırıcılığı çok önemli. "Evet, yine işlerdim." diyen çocuk sayısı yüzde 25. Bunun kök sebepleri araştırmanızda var mı? Bu çocuklar... Evet, burada ne demek isteniyor? Sibel Vekilime katılıyorum. Bu sonuç bize neyi anlatıyor, size onu soruyorum.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Bana söz verir misiniz?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun Hocam.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sayın Vekilim, bu soruyu sormanın amacı şuydu: Hocalarımızla tartışırken hani burada gelip... Bize değişik kurumlar suçun yataıyla ilgili bir sunum yaptılar, kanunlarda yazan ceza ile çocukların bu suçu işledikten sonra gerçek anlamda alacakları cezanın birbirinden farklı olduğuyla ilgili bir sürü sunum yaptılar. Biz de bu soru da şeyi bulmaya çalıştık: Yani acaba bu çocuklar hakikaten bu suçu işlemeyen önce bu yataı değil de gerçek anlamda bu suçun ne kadar ağır bir ceza olduğunu bilselerdi bu suçtan vazgeçerler miydi? Buradaki tek bulmaya çalıştığımız bu yani onu sorduk çocuklara "Sen bu suçun hakikaten cezasının bu kadar olduğunu bilseydin..." İşte, sonuçta da belki bu Komisyonun raporunun sonucunda...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir vatandaşlık bilgisi dersinde belki "Suç nedir, şey nedir?" bunları öğretmek lazım belki de.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Belki hukukçu arkadaşlar daha iyi cevap verirler ama asıl bu soruyu sormamızın temel amacı: Bu çocuklar gerçekten alacakları cezanın farkında olsalar bu suçu tekrar işlerler mi, onu ölçmeye çalıştık ama buradaki tek sebep...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Elif Esen Vekilim, hatırlarsınız, Komisyona çok fazla...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Pişmanlıkla alakası yok bu sorduğunuz sorunun.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Evet, pişmanlıktan ziyade bilgi eksikliğinden şey var. Komisyonumuza çok fazla mektup geldi, onlar da diyorlar: "Bilseydik yapmazdık yani hani bunun bir cezai müeyyidesinin olduğunu farkında olsaydık..." Hani her seferinde böyle bir cezasızlık algısı belki işlenmiş. Dolayısıyla, okullarda belki bunu öğretmek faydalı olabilir. Bununla ilgili müfredatta bir bilgi var mı, bilmiyorum ama...

ELİF ESEN (İstanbul) - Bir farkındalık çalışması yapılabilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya da belki okul müfredatında şey olmasa bile yani bunun hani medyada görünürlüğünü artırmak, işte bununla ilgili belki sivil toplumun çalışması olabilir yani bir ceza varsa bunun bir müeyyidesi var gibi...

ELİF ESEN (İstanbul) - Farkındalık, koruyucu, önleyici çalışmalar çok önemli ama değerli hocalarım, şimdi, burada yeni bir tartışma alanı bende açmak istemiyorum fakat metodolojik kısmında usul olarak yine bir hata yapıldığını ben de düşünüyorum. Keşke

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 20

diyorum, bu metodoloji, sorular ve usul tam belirlenirken bir taslak hâlinde biz mesela bir Komisyon olarak yeniden toplansaydık, işte böyle farklı sorularımız olabilirdi. Şimdi yine vermiş olduğunuz cevapta benim aklımda iki şey oluştu: Bir, Sayın Başkanın dediği gibi, bu çocuk bu suçun mahiyetini, sınırlarını bilseydi, suçun nerede başlayıp nerede bittiğini ve cezasının ne olacağını işler miydi? Bir de o suçu yatıp cezasını çektikten sonra, çekerken bunu bu şekilde cezaevinde yaşayacağını bilseydi bu suçu işler miydi? Yani ne kadar ceza önleyici olmuş bu çocuk üzerinde. Bu iki uçlu bir soruyu bize çıkarıyor. O yüzden usulen metodoloji ve taslak sorular belirlendikten sonra Komisyonun bir toplantı yapması... O zaman zaten bize eleştiri hakkı bırakmazdınız, "Eklemeleriniz var mı, düzeltmeleriniz, eklemeleriniz var mı?" diye sorulması iyi olurdu. Belki bundan sonraki çalışmalara ışık tutabilir. Dediğim gibi, suç işlenmeden önceki koruyucu, önleyici tedbirler ve suç işlendikten, yargı süreci başladıktan ve infaz süreci tamamlandıktan sonraki koruyucu, önleyici tedbirlerin mahiyeti birbirinden çok çok farklı. Bu çalışmanın bir raporlaması olacak diye düşünüyorum. Lütfen, bu bakış açısıyla bu raporlamayı yaparsanız hani bize de yine zaten gelecek o rapor ama bizde elimizden gelen desteği oraya sunalım ve buradan iyi bir iş çıksın diye ümit ediyorum.

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Çok sağ olun, ben de notlarımı aldım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir tek şey söyleyebilir miyim?

Şimdi, Kıymetli Vekilim, bu eleştiri biraz evvel arada konuşurken Beritan Hanımdan da geldi. Bir yönüyle haklı bir eleştiri fakat şu da var: Bir üniversite olarak bağımsız bir kurulun yapması ve işin uzmanları heyetinin yapması gibi bir şey vardı, bir de gerçekten zamanımız çok sınırlı. Çok sınırlı zamanda çok büyük bir iş başaran bir heyet var karşınızda.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ama bir toplantı yapabiliydik Başkanım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bir de şu var: Siz olsaydınız, hani ya da bütün bir heyet olarak bu soruları tartışsaydık belki ilave sorular olurdu ama her araştırmamanın sonunda -bilmiyorum burada bir sürü bilim insanı var- ben doktorum bitirdikten sonra "A! Bu soruyu sormadık Hocam" diye aklıma geldi. Yani her araştırmamanın zamanı ve şeyi de sınırlı olduğu için onu da bir başka araştırmaya saklamak gibi bir şey var. Bir de şunu söyleyeceğim: Burada hükümlü ve tutuklularla bir tanımlayıcı çalışma yaparken bir taraftan orada cezaevlerinde hizmet veren psikologlar, sosyal hizmet uzmanlarıyla ayrı bir çalışma gidiyor, bir taraftan da hâkimler ve savcılarla ayrı bir çalışma götürülüyor ve şurayı da ben tartışmaya açmam diyeceğim. Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu kadar hem böyle uzmanlarla toplanıp çalışan üç ay gibi, dört ay gibi bir sürede hem de bir taraftan gerçekten sahada bilimsel çalışma yapan ilk Komisyon olabiliriz ya da birkaç komisyondan biri olabiliriz. Bu konuda da bence Komisyon olarak güzel bir başarıya imza attığımızı düşünüyorum, hocalarımıza da çok teşekkür ediyorum bu noktada.

ELİF ESEN (İstanbul) - Şöyle: Gerçekten genel mahiyeti anlamında sizi de ben Komisyon üyelerimizi de ve hocalarımızı da tebrik ediyorum. Ya, her zaman bardağın dolu ve boş kısmı her şey için vardır. Belki dolu kısmı bahsettiğiniz gibi çok daha fazla ama temel eksiklikler var yani usul eksikliği var ve bence çok çok önemli bir kısmı... Aslında bu eleştiriye sizin sisteme getirmeniz gerekiyor diye düşünüyorum. Mesela, siz toplantılarda çokça şunu dile getiriyorsunuz, diyorsunuz ki: "Canice işlenen cinayetler, cana kastla yapılan cinayetler ile hırsızlık ve diğer suçların ayrı tutulması lazım." Aslında bu çocuklara psikologlar eşliğinde yapılacak sorularla o kısmı da biz biraz deşmeliydik yani o canice hisler...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama soracağımız soruları da etik kuruldan geçiriyoruz, her şeyi soramıyoruz, her şeyi yapamıyoruz.

ELİF ESEN (İstanbul) - Orada bir boşluk var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hatta biz "Böyle bir araştırma yapacağız." deyince -ilk toplantıdaydı, bu sosyal ekolojik modeli falan tartışıyorduk- "Böyle de bir saha araştırması yapacağız." deyince Beritan Vekilim hemen dedi ki: "Ya nasıl araştırma yapacaksınız?" Ben de dedim ki: "Biz yapmayacağız, bir üniversite yapacak, etik kurullardan geçecek." Yani o kadar kusur kadı kızında da olsun diyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) - Öyle diyelim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Araştırmamanın sonuçlarını en azından görmüş olduk.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Siz gelseydiniz bilirdiniz, her toplantıda bahsedildi.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ben de biliyordum ama.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Elif Hanım da bilmiyormuş, biz de şimdi...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İlk toplantıdan beri, tutanaklara bakın, defalarca söyledim, defalarca yani hiç değilse hiç söylemediysem 10 kere söylemişimdir, çok iddialıyım. Hatta dedim ki: "Sayın vekillerim, bununla birlikte bir saha araştırması da yapıyoruz." bunu kesinlikle söyledim, tutanaklardan bulup bir dahaki toplantıya getiririm, Aysu Hanım'a da özel e-mail atarım, e-maillerden takip edersiniz Aysu Hanım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Her yerden ederim, hiç merak etmeyin, her yerden takip ederim. Müsaadenizle...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun, ne demek.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - 607 çocukta aldığımız veriler; yaklaşık 200 tane farklı değişken var şu anda, bu çocuklara sorduğumuz sorulardan gelen yanıtlarla 200'ün üstünde neredeyse farklı değişken var. Şöyle bir şey olabilir: Sayın vekillerin aklında hani "Şununla da şunun arasında bir ilişki var mı? Şuradan bir şey çıkar mı?" dediğiniz noktada belki de aslında o vardır da bizim aklımıza gelmemiştir, o ilişkiyi test etmemişizdir ya da aldığımız sorunun cevabını bir tarafa doğru yorumlamışızdır da öbür tarafı sizin sorunla açıklanacaktır. Bize eğer iletirseniz onları, tekrar o datanın üzerinden onu çalışabiliriz. Bazı şeyler var ki o dediğiniz gibi,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 21

işte, işledikleri suçun niteliği; onu sormadık yani o alt kırılımları yapmadık, onu da yapmama sebebimiz tamamen etikti. Bir de şöyle de bir şey var: Bu çocukların zaten büyük bir kısmı tutuklu çocuklardı, hükümlü değillerdi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Birçoğu, yüzde 75,8'i.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Evet.

Şimdi tutuklu çocuklara "Adam öldürmekten mi ya da işte yaralamaktan mı cezaevindesin?" diye sormak, zaten hani bu çocuğun suçunun ne olduğu bile belli değilken böyle bir şeyi sormak doğru olmaz diye düşünerek...

ELİF ESEN (İstanbul) - Hükümlüler üzerinde yapabiliyorsunuz, hükümlüler üzerinde suçu kanıtlanmış...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Türkiye'de kaç hükümlü var? Eğitim evinde çok az kişi var. Kaçtı Hocam?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Hükümlü sayısı...

ELİF ESEN (İstanbul) - Hani sormadan yani bilerek sorabiliyorsunuz sorularınızı; psikologlar sorardı incitmeden.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Onlar sordular zaten.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ve zaten çocuk işlemiş o suçu, hani orada... Böyle bir komisyonda etikle, gerçeği görmek ve durumu tespit etmek, dengesini doğru kurmak lazım. Bu Komisyon çünkü geleceğe dair strateji ve politika üretmesi gereken bir Komisyon ve etik belki de o dengede zorlanmalı yani, etik kurallar içinde şartlar zorlanmalı diyeyim, etik zorlanmamalı, etik şartlar zorlanmamalı ama etik şartlar içinde konu zorlanabilir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çok emin değilim bu konuda, bilemiyorum yani onu ne kadar gerebilirdik, onu da tabii, etik kurul... Hiç öyle bir tecrübem olmadığı için.

ELİF ESEN (İstanbul) - İşte, Minguzzi davası , Sıla bebek davası... Sayın Başkan, burada çok konuşuyoruz, örnek veriyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ama Kıymetli Vekilim, şöyle de bir şey var: Hakikaten bir taraftan bu Komisyon bu araştırmayı destekleyen mahiyette iki araştırmadan devam ediyor. Dediğim gibi, bardağın dolu tarafına bakalım, bence bayağı bir doluluk var kesinlikle.

ELİF ESEN (İstanbul) - Var, var, ona itiraz etmiyoruz zaten, görmezden de gelmiyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Başka bir soru ya da görüş yoksa ben toplantıyı nihayete...

ELİF ESEN (İstanbul) - Ben bir de 1.015 sebebi alabilir miyim? Onu merak ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Nasıl?

ELİF ESEN (İstanbul) - "1.015 sebep var." demiştiniz. ya, onu eğer...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - 1.015 değişken var.

ELİF ESEN (İstanbul) - Yani alabilirsek çok merak ettim neler olduğunu o açık uçlu soruda.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - O açık uçlu soruların tümünü göndereyim ben size.

ELİF ESEN (İstanbul) - Yani incelemek isterim.

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Olur, olur.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bence hepimize gönderin.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Beritan Hanım, buyurun lütfen.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum.

Ben de bu araştırmada emeği geçen hocalara, araştırma ekibine teşekkür ediyorum.

Biraz gergin başladık. Böyle olmamasını tercih ederdim ama böyle oldu. Ya, öncelikle şeyi söyleyeyim: Veriler oldukça detaylı aslında, verileri biz de talep ediyoruz yani bizde biraz bakalım. Sorulara dâhil olmak isterdik, bunun daha demokratik olacağını düşünüyoruz. Özellikle, benim dâhil olmasını istediğim bir soru var, onu belirteyim: Bu rol model sorusu bence önemli; "Aynı zamanda ailenizde sizi koruyup kollayan biri var mıydı?" sorusu. "Sizi koruyup kollayan biri var mıydı?" sorusuna daha genel sormanız iyi olabilirdi çünkü bu acaba bir çeteye mi ya da başka biriyle mi, onların ihtiyacını karşılayan başka bir aile ilişkileri var mı yok mu noktasında çünkü, suçun çoğunun biz aslında yeni nesil çeteleşmeyle bağını da kuruyoruz. Dolayısıyla bu, rol model olarak gördükleri kişiler; çete liderleri mi ya da onları koruyup kollayacak kişiler var mıydı, yok muydu gibi bir şeyi ben açıkçası merak ettim ama belki bazı sonrasında bununla ilgili konuşuruz.

Bir rapor yazdığınızı söylemişsiniz -ben burada değildim ama arkadaşlar da biraz bahsettiler- yazdığınız bir rapor var galiba, bu raporun...

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Eski bir rapor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yok, yok, şu anda bu araştırmalarla bir rapor yazıyor musunuz?

PROF. DR. BETÜL ULUKOL - Yok, henüz yok.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Komisyonun raporu yazılıyor ya Beritan Vekilim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam, Komisyonun raporu yazılıyor, herhâlde sizler de dâhilsiniz bu yazım aşamasına.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Komisyonumuzun uzmanları, evet, raportörü, başraportörleri...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 22

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani, bir taraftan Komisyonumuzun bir raporu yazılacak ya...
BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam, o sürecin de ben bizlerin de katılımıyla yazılmasının daha doğru olacağını düşünüyorum.

Şimdi, verilerle ilgili söylemek istediğim birkaç bir şey var, fakat veriler bize mevcut tabloyu da aslında bir kez daha gösterdi. Çocukların yüzde 75,8'inin tutuklu olması yani davasının henüz devam ediyor olması çocuk adalet sisteminde tutuklamanın çocuklar için en son seçenek olduğu vurgusunu bu gerçeğin olmadığını, kâğıt üstünde kaldığını, bize gösteriyor. Tutukluluğu bir peşin cezalandırma durumuna getirmiş. Bu, demektir ki çocuk adalet sistemi zaten çocukların aleyhine işliyor yani. Cezaevinde olan çocukların neden yüzde 75'i tutuklu? Bu çok ciddi bir sorun yani. Demek ki şu anda zaten kapatma çocuklar için bir çözüm olarak görülüyor, bu, bunu gösteriyor. Aynı zamanda yine verilerin içerisinde çocukların yüzde 60'ı demiş ki: "Alacağımız cezayı bilmiş olsaydık, biri bize bir şey söylemiş olsaydı, buna dair bir öngörümüz olmuş olsaydı biz bu suçu işlemezdik." Aynı zamanda çocukların 1,6'sı da ne olursa olsun bu suçu işleyebileceklerini söylemiş. Yani örneklem içerisinde pişman olmayan çocuk sayısı yüzde 1,6. Fakat biz bu Komisyonunda çoğu zaman ne dedik? "Bu çocuklar pişman değiller. Bu çocuklar bunu bilerek yapıyorlar." ama bunun oranı demek ki oldukça az: 1,6 düşük bir oran. Bu, şunu gösteriyor bize: Devletin önleyici ve koruyucu mekanizmalarını çalıştırmadığını gösteriyor. Çocukların demek ki insan hakları derslerinde buna dair bir öngörülerini yok, zaten insan hakları dersi yok. Buna dair bir çalışmanın yapılmasını bir öneri olarak Komisyona sunuyoruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ne güzel.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çocuklara insan hakları dersi verelim, burada hukuk okuryazarlığı dersi alsın çocuklar. Aynı zamanda kendi başlarına bir şey geldiklerinde de, bir şiddet mekanizması yaşadıklarında da bunu bildirecekleri bir mekanizmayı inşa edelim. Aynı zamanda kamu spotları yapalım ki bu çocuklar suç işlemeden önce de, başlarına bir suç geldiklerinde de bunun bir cezai yaptırım olduğunu da bilsinler o zaman. Eğer siz çocuklara bu mekanizmayı söylemezseniz, eğer derslerde hukuk okuryazarlığı dersi olmazsa, çocuklar kendi haklarından haberdar olmazsa daha pek çok ihmal silsilesinin içerisinde bu çocuklar suç işlerse de tek suçlunun da çocuk olmada açığa çıkıyor yani burada. Dolayısıyla bu Komisyonun kendi üzerine düşen rolünün de bu araştırma verileriyle bile oynaması gerektiği bir kez daha vurgulanıyor.

Çocukların yüzde 51,1'i kuruma gelmeden önce okulu tamamen bırakmış, yüzde 47,9'u ise hiçbir sınıf düzeyinde eğitime devam etmemiş. Bu ne demek? Bu veri bize devlet mekanizmalarının, eğitim sistemindeki problemlerin açığa vuruşu yani. Bu çocuklar nerede? Biz Gaziantep'e gittik hep beraber, orada Fatma Şahin'in bence çok güzel bir örnekleme vardı, okula gitmeyen çocukları tespit etmişti ve o çocukların bir noktada, bir mekanizmaya dâhil olması için bir çabası vardı. E, şimdi devletin niye böyle bir çabası yok? Mesela, Millî Eğitim Bakanlığı okulu terk etmiş çocukları neden hiç sormuyor? Buna dair o çocukların madem suça bulaşma oranı bu kadar yüksek, o zaman suçla mücadele edilirken bu en önemli "komponent"lerden biri değil mi? Neden biz sürekli cezai yaptırım düşünmüyoruz? Niye geliştirilecek bir sürü sistemde mekanizma varken niye ibre sürekli çocuklara kırılıyor? Burada çok ciddi bir mesele var. Üstelik çocukların yalnızca 1,6'sı pişman olmadıklarını söylüyor yani. Dolayısıyla devlet çocukları okulu terk ettiklerinde değil, ancak suça karıştıklarında fark ediyor. Bu çok ciddi bir mesele. Suça sürüklenen çocukların yüzde 87,1'i -bu çok büyük bir rakam aynı zamanda- kuruma gelmeden önce bir işte çalıştığını ifade ediyor. Bu, aynı zamanda yoksulluğun çocuklar arasında ne kadar derinleştiğini de gösteriyor. Çocuklar demek ki çalışmak zorunda kalıyor ve çalışma mekanizmaları, çalışma koşullarına dair de bir simülasyon yok karşınızda. Yani aslında, biz bu çocukların kapısını çalmamışız, biz bu çocuklar ne yaşıyor bilmiyoruz; bu çocuklar yoksul mu, aç mı, okulu mu terk etmiş, şiddet mi görüyor, uyuşturucuya mı bulaşmış, buna dair bir öngörümüz yok ama bu çocuk suça karışınca bir canı oluyor, çocukluktan çıkarılma riskiyle karşı karşıya kalıyor. Yani burada çok ağır bir vebal var.

Çocukların yarısından fazlası -yüzde 52,9'u- uyuşturucu, uyarıcı madde kullanıyor. Uyuşturucuyla mücadele demek ki sokak düzeyinde yeterince yapılmıyor; çocukların yüzde 52,9'u ve bunun karşılığında kurulan mekanizmalara bakıyoruz -Sağlık Bakanlığını da dâhil ederek söylüyorum- ne yazık ki bu oranla mücadele etmenin çok ötesinde. Dolayısıyla yine fatura çocuklara kesilmiş oluyor ama asıl fatura bence devletin yapıp etmediklerine kesilmesi gerekiyor, bu araştırma bize bunu gösteriyor.

Her 5 çocuktan birinin psikolojik sorun yaşadığını söylüyoruz ve yine üzgün hissedenlerin oranı yüzde 61,4. Kendine zarar verme denemesinde bulunan çocukların oranı var. Bu çocukların pek çoğunun da psikososyal desteğe ulaşmadığını biliyoruz. Aynı zamanda yine psikiyatristler de bahsetmişlerdi, çocukların pek çoğu, suç işleyen çocukların yüzde 70'ine, 80'ine yakını psikolojik tamamlamışlar zaten. Demek ki bir noktada bu çocuklar sisteme düşmüş, devlet fark etmesi gereken zamanda fark etmemiş, bu mesele büyümüş, büyümüş, büyümüş ve böyle bir faciayla sonuçlanmış. Dolayısıyla yine Sağlık Bakanlığının buradaki yetersiz çalışmaları da karşımıza çıkıyor burada.

Rapor suçun bireysel değil, toplumsal ve sistematik bir sonuç olduğunu teyit ediyor. Çocukların adli suçlardaki yoğunluğunun yüzde 93,7 oluşu asayişin değil, sosyal adalet sorunu olduğunu da bir kez daha ortaya çıkardığını ifade ederim. Bu noktada bizlerin önerileri: Çocukların tutuklu yargılanmasına son verilmesi; bunun çocuk adalet sistemi için çok ciddi bir sıkıntı olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor. Eğitimden kopan çocukların takibinin yapılması ve kurumların denetlenmesi. Çocuk yoksulluğuyla ilgili radikal bir mücadele programının çıkarılması ve çocukları hapsedmek yerine harcayacağımız enerjinin sosyal devlet mekanizmalarını geliştirmek ve dönüştürmek için harcanması gerekiyor mesajı veriyor bize bu rapor.

Şimdilik bunları söyleyeyim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 23

Son olarak şunu söyleyeyim: Sizin verilerinizde vardı sanırım değiştirilebilir sebeplerden bahsetmiş çocuklar: "Annem şöyle olsaydı, babam şöyle olsaydı, okulu şöyle terk etmeseydim, şöyle kötü arkadaş çevrem olmasaydı." diyorlar. İşte değiştirilebilir sebeplerden ve eksik mekanizmalardan dolayı çocuklar aslında bir sonuç yaşıyorlar ve bu sonuçtan kendileri de üzgünler yani. Dolayısıyla bunu değiştirmenin bir yolu var. Bunu değiştirmenin yollarından biri de şu anda cezaevinde olan çocuklarla birlikte hem iç görüyü artırmak, suç iç görüşünü arttırmak hem böyle olmamasının mekanizmalarını çocuklardan da öğrenmek için onarıcı adalet onarıcı adalet yani. Onarıcı adalet mekanizmalarıyla çocuklar elbette onları suça iten sebepleri, değiştirilebilir sebepleri söyleyebilirler ama bunun bir kısmının da kendileriyle ilgili olduğu iç görüşüne sahip olabilirler. Yani çocukları bir yere kapatıp bir daha onlara selam vermeyerek çocukların iç görü geliştirmesini bekleyemeyiz yani. Şimdiye kadar bu beklenmiş ve bizim eleştirdiğimiz temel noktada bu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Teşekkür ediyoruz.

Başka söz talebi var mıydı?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Var Başkanım, benim söz talebim var.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanım, nasıl siz bu Komisyonu kendi çocuğunuz gibi bir Komisyon görüyorsanız, benim anladığım bu araştırmada da aynı...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani yine bir polemikle ne olur... Çok yorulduk zaten.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Polemik olarak söyleyemiyorum, bir tespiti söylüyorum. Biraz siz de bakın, ne güzel gülüyor; gülebilirsiniz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - O, işte Antalya Vekilimiz, o iklimi yumuşatsın diye burada.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Siz de tabii... Ben de isminizi görünce zaten o, bu araştırma grubunun bir araştırmayı da...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ne kadar güvenilir bir araştırma olduğunun bir şeyi oldu.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet, aynı hissiyatla yaklaştığınızı görüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Benim ismimi dâhil ettiğini bilmiyordum hocalarımın.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O anlamda önemli değil.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sizi mutlaka dâhil edelim Sibel Hanım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O anlamda da bu biraz anlaşılabilir görüyoruz ama her şey tartışılabilir, buna metodoloji de dâhildir, söyleyebiliriz. Elbette ki sizin gibi bilimsel anlamda görüş bildirecek ya da şimdi gördüğümüz bu kadar rakam içerisinde hem izleyeceğiz hem göreceğiz sağlıklı sonuç çıkarmamız da mümkün değil. Ama şimdi ben bu "Soru" kısmına baktığımız zaman, mesela, bu soru sorma biçiminin bile orada bulunan çocukların bunu yeterince okumayacağını ya da algılamayacağı şeklinde hazırlandığını düşünüyorum, bu konuda da çekincemi söyleyeyim. "Niye?" diyorsanız: Şimdi, mesela, 60'ncı maddede bir soru sormuşsunuz, ben kendim cevap versem nasıl veririm, onu da bilemedim açıkçası. "Kuruma gelmenize neden olan olaydan önce hiç spor yaptınız mı? Spor yaptıysanız hangi düzeyde"

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Nesini anlamadınız bunun?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, buna çocuk ne cevap verebilecek? Okulda spor yapmak mı...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, daha basit bir soru var mı Allah aşkına?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ben öyle görmüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Samimi olarak soruyorum: Nesini anlamadınız sevgili Vekilim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Size dedim ya "Siz çok zeki olabilirsiniz, biz sizin kadar zeki değiliz." demek.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Estağfurullah. Ama nesini anlamadığınızı merak ettim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Madde 66: "Kuruma gelmeden önce aşağıdaki durumlardan hangisini yaşadınız?" Bilmem neredeyse bir A4 sorusuna siz oradaki çocukların bunları tek tek okuyup cevaplandırabileceğini mi düşünüyorsunuz çok...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yüz yüze yapıldı anket psikolog eşliğinde.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani ben hiç öyle zannetmiyorum, inşallah sizin dediğiniz gibidir.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, Allah Allah! Yok, yalan söylüyorum(!) Neyse, siz devam edin.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Madde 67: "İşlediğin suçun yasal sonuçlarını ve alabileceğin cezayı önceden tam olarak bilseydin veya birisi sana bu davranışın suç olduğunu ve ciddi cezaları olduğunu önceden açıkça söylemiş olsaydı yine de bu suçu işler miydin?" Gerçekten çok uzun. Ne o çocuklar bunu doğru, sağlıklı okuyabilir, ona göre cevap verebilir. Dolayısıyla geldik, hani, başta keşke birlikte değerlendirebilseydik. Burada tek bilimsel düşünen kişi Sayın Başkanımız değil yani! Bilimsel düşünmesek de biraz çocukların hâlinde anlar kişiler de var ama ben tabii -emeğinize sağlık- bu eleştirileri yaparken sizin vermiş olduğunuz emeği görmüyör değilim, çok büyük bir emek var, o konuda da size teşekkür etmek isterim. Ama ben hani, sorulan sorular ve alınan cevapların da daha doğrusu cevapların -çocuklar cevap verirken- bu sorular karşısında çok sağlıklı ve doğru olduğunu düşünmüyorum o yüzden eleştiriyorum, yoksa niye bunu yaptığınız açısından değil.

Şimdi, yazabildiğim kadar anlayabildiğim kadar "Aile ve çevrede suç işleyen var mı?" sorusuna yüzde 43,5 "Evet." demiş, "Hayır." diyen, yüzde 53,9. "Annen, baban bakım veriyor mu?" sorusuna yüzde 85,6 gibi büyük bir rakam "Evet." demiş buna. Ailelerin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 24

eğitim durumunu çok önemsiyorum, belki de en önemli çıktı bu bence. Ebeveynlerin öğrenim düzeyleri... Şimdi bakıyorum, kadın ve erkek anne ve baba olarak ayırmışsınız. Bir kere bu durum, kadın ve erkek arasındaki bu eğitim durumu başlı başına çok vahim bir durumu ortaya koymuş. Yani kadınların eğitim durumuyla, annelerin eğitim durumuyla, babaların eğitim durumu arasındaki fark burada korkunç. Bir şey daha göstermiş bize: Özellikle annenin eğitim durumu yükseldikçe bu, suça sürüklenen çocuğun öyle bir aileden çıkma durumu da azalıyor, ben öyle algıladım eğer yanlış algıladıysam düzeltelim. O yüzden eğitim durumu anne-baba arasındaki karşılaştırmadan gerçekten, herhâlde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı bundan epeyce bir sonuç çıkarmalı diye düşünüyorum. Niye "Aile." diyoruz? Bir yandan da baktığımız zaman "Aileniz birlikte miydi?" Birlikte olan ailelerin oranı yüzde 62,4; ayrı olanların oranı 19,3. Şimdi, burada baktığımız zaman, aile birlikteliğinin fazla olduğu ortaya çıkıyor bu, suça sürüklenen çocuklar aslında hani hep diyorduk ya da çok anne babası ayrı olanlarda suça sürüklenen çocuk oranı artıyor diye, burada sanki tersine bir durumu ortaya çıkarmış gibi algıladım. belki tersten bakıyorum.

Şimdi, bir yandan hani "Ailele birlikteyim." diyor bu suça sürüklenen çocuklar, bir yandan da evden kaçmayla, okuldan kaçma oranlarına baktığımız zaman evden kaçma yüzde 37,6; kurumdan kaçma 6,9 yani evden kaçma oranı da gerçekten çok fazla. Şimdi, o zaman bu aile konusuna iyice de odaklanmamız herhâlde gerekecek. Yani hem o zaman ailedeki bireylerin eğitimi önem arz ediyor hem de bu evden kaçmanın önlenmesi için ne yapabileceğimizi de düşünmemiz gerekiyor çünkü evden uzaklaştıkça da suça sürüklenme oranının arttığı da elimizde bir veri olarak bulunuyor. O zaman belki de devletin kurum ve kuruluşlarının bu evinde huzuru, mutluluğu bulamayan çocuklarla ilgili ciddi bir araştırma yapması, gerektiğinde de bu çocukları kurumda barındırmak yönünde de belki ciddi bir başka bakış açısına da sahip olması gerekiyor. Yani sürekli olarak eğer o aile içerisinde çocuk mutlu değilse, suça sürüklenen bir ortam varsa o zaman kurum bu çocuklarla ilgili kendi kurumunda ne yapabileceğini çok daha iyi değerlendirmeli, illa o aile içerisinde bırakmak gibi bir zorlama içerisinde girmemeli diye düşünüyorum.

Şimdi, eğer doğruysa bu cevaplar çocukların aile içerisinde sözlü şiddet yaşama sıklığı yüzde 69,8 "Hiçbir zaman." demiş. Yani ben bunun doğru bir... O yüzden diyorum ki çocuklar o ortamda, işte bu sorular o şekilde şeyde... Bunu siz düşünebiliyor musunuz? Bu da gerçekçi... Yani sizle alakası yok, çocuk onu ifade edememiştir. Dolayısıyla bunun da doğru bir biz sonuç çıkarmayacağını düşünüyorum. Yanılabilirim, hepsine bakamadım...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Hocam, pilotunu yapmıştınız değil mi? Soruların pilotu yapılmıştı değil mi Hocam?

PROF. DR. TOKER ERGÜDER - Sincan'da yaptık.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok, yok, onu söylemiyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Çocukların anlayıp anlamadığına dair pilot çalışma yapıldı Sibel Hanım. Zannettiğinizden daha akıllı çocuklar, hepsiyle görüştük.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Böyle bir veri olmaz!

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İptal edelim o zaman.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani bu yüzde 60,8'i "Sözlü şiddet yaşamadım." diyorsa bu doğru bir veri değil yani bunu siz de biliyorsunuz. Başkan ne derse desin, siz de biliyorsunuz, alanda çalıştınız, biliyorsunuz. Bu değil...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - "Farkındalığı düşük." dedi ya hoca...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Olabilir yani...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - İşte, bu ona işaret ediyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O yüzden sonuç doğru yansıtmayabilir diyorum ya, neyse ama bu veri doğru bir şekilde gelmiyor, verinin doğruluğunu da o anlamda tartışalım.

Şimdi, daha önce bıçaklanan... İşte "Bıçaklandınız mı? Size karşı bıçaklı bir suç işlenmiş." gibi bir sütunlar var. Bunu "Siz neyle suç işlediniz." diye bir soru tipi yaptınız mı, var mı? Göremedim ama belki dediğim gibi... Yani belki onu sorsaydık bundan ne sonuç çıkar çok da bilemedim.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bıçakla çok yaygın ya, son zamanlarda...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama şunu demiyor, "Size karşı işlenmiş mi?" diyor ya.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunu sorgulamasının nesi sizce şey...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bundan bir şey çıkaramayız aslında. Yani oradaki çocukların ne kadarı belki bıçaklı yaralamaya sebep olmuş?

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Aslında önlemler, bence çok önemli bir veri ama neyse.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Olabilir, ben kendi görüşümü söylüyorum. Benim dediklerimin sizler tarafından doğru olarak nitelendirilmesini de beklemiyorum. Tam doğru olmayabilir ama benim düşüncelerim bunlar.

Şimdi, Sayın Başkan, bu rapor yapılmış. Belki işte, biz de daha detaylı okuma olanağına sahip olacağız sonra ama "Başka raporlar da hazırlanıyor." dediniz. Az önce yapılan eleştirileri de dikkate almanızı, orada eğer bir soru-cevap niteliği varsa sorulan soruları daha önce bizim görmemiz mümkünse onu da sağlayabilerseniz açıkçası memnun oluruz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Sibel Hanım, şöyle bir handikabımız da var: İnanın, zaman kısıtımız var. Hocalarımızın bence hepsinin CV'lerini inceleyin, bu konunun gerçekten Türkiye'deki duayenleriyle çalışıyoruz. Dolayısıyla ben onlara itimat ettim yani hem bilimsellik noktasında hem de şey noktasında. Yani araştırma komisyonunda da milletvekillerinin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 25

biliyorsunuz, işte birçok şey... Yani araştırmayı da bırakın hani iş bölümü yaptık, delegasyon oluyor ya Başkan olarak işte işleri delege ettik yani bir taraftan. Bu konuda sağ olsunlar çok kısıtlı bir zamanda bizi bir veriyle desteklemek istediler. Çünkü hani başından itibaren dedik ya "Kanıt dayalı çalışalım, veriye dayalı çalışalım." Aslında bir ilki de beraber başardık ama bundan sonraki inşallah bu bir ihtisas komisyonuna döner, daha devam eder inşallah. O zaman birlikte bu biz de eksiklerimizi görür, gideririz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bakanlık lazım Başkan, çocuklara bakanlık lazım.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani Beritan Vekilim "bakanlık" diyorsa bakanlığa dönmesi için elimizden geleni yaparız çünkü en genç vekilimiz olduğu için en vizyoner fikirler gerçekten kendisinden çıkıyor. Samimi söylüyorum çünkü gençlere yakın.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bugün gönlümü almaya çalışıyorsunuz.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, senin gönlün bende zaten.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, Sayın Başkan, daha öncesinde...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bunları yaparız ama böyle birçok...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Süremiz çok azaldı, o yüzden biz daha önce size grup olarak kimleri dinlememizi istediğimize ilişkin hem...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Bayağı da yoğun çalıştık yani haftada üç gün çalıştığımız oldu, dört gün çalıştığımız oldu.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi şunu söylemek istiyorum: Sizin yönlendirmeniz üzerinden bu Komisyon çalışmaya başladı, devam ediyor ama biz o zaman daha ilk başında size bir dilekçe verdik. Mesela, UNICEF'i niye... Dinledik mi bilmiyorum, kaçırdım. UNICEF'i ve özellikle bu konuda çalışmış, önce hâkim, sonra savcı, hâkim, sonra avukat olarak çalışmış ve ilk çocuk mahkemelerindeki kararları ve... Söylemişim Murat Aydın, çağırılıp dinlenmesinde... Yine UNICEF'in yetkililerinin çünkü Adalet Bakanlığı ve birçok bakanlık ortak...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani biraz zaman kısıtı olduğu için gerçekten...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bence o toplantı günlerini daha verimli kullanabilirsek... Henüz geç değil. Bunların da dinlenmesini talep ediyorum. Faydalı olacağını düşünüyoruz. Yani UNICEF'ten yetkilileri çağıralım, Murat Aydın konusunda çok iyi.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Şöyle olabilir Sayın Vekilim: Zaten birbirimize doyamadık, gayri resmî toplantımıza devam ederiz olmadı.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok siz onu hep söylüyorsunuz, o gayriresmî olmaz. Biz bunu yine tutanaklara geçirelim ama dediğim gibi keşke çok daha faydalı sonuçlar sizin de... Siz çok yetkinsiniz ama sizi de aydınlatabilecek bilgileri size verebilecek nitelikte kişiler. O yüzden bu kişilerin de dinlenmesini talep ediyoruz.

Yarın Adalet Bakanlığında Sayın Adalet Bakanı mı olacak?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - İptal oldu.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yok, iptal olmadı da ertelenmek zorunda kaldı. Komisyonumuz dolayısıyla son dakika bir bildirim aldık, muhtemelen pazartesi olacak ya da yüzde 99 pazartesi diyelim.

Gelebiliyor musunuz Beritan Hanım?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yok, pazartesi gelemem.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Salı günü Diyanet İşleri Başkanı var. Çarşamba Murat Kurum Bakanımızdan haber bekliyoruz. Çarşambayı almaya çalışalım Adalet Bakanlığımızı.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, o Diyanet İşleri Başkanının geleceği günde zaman kalır diye düşünüyorum. UNICEF ve Murat Aydın'ı da o gün çağırabilirsiniz faydalı olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Biz planlamayı yaparken dikkat edelim. Aslında bir de İstanbul saha ziyaretimiz olacak iki günde. Yani nasıl sığdıracağız bilmiyorum, inşallah sığar.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, İstanbul'a iki kere gidildi sanıyorum. Diyarbakır'ı iptal etmişiz diye duydum.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Diyarbakır'ı iptal etmek zorunda kaldık yani bütün her şeyimiz hazırdı fakat orada işte, bizim dışımızda, işte Vali yokmuş, şu, bu, bir sürü şey olunca...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ertelesek...

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Ya, ben en çok Diyarbakır'a gitmeyi arzu ediyordum ama.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çünkü Diyarbakır en yeni en büyük skandallarının olduğu yerlerden biri olarak var, 19 çocuğun gardiyanlar tarafından yaşadıkları falan.

BAŞKAN MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT - Yani Diyarbakır'ı sığdırabilir miyiz bilmiyorum. Şimdi, hani planlayıp istişare edelim.

Başka yorumunuz var mıydı Sibel Hanım?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok yani kısa sürede bence o eksiklikleri tamamlarsak bir yandan daha faydalı ve demokratik olmuş oluruz diye düşünüyorum. Umarız...

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 26

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - İnşallah, inşallah. Gayret edelim; dediğim gibi, süre kısıtı olduğu için elimizden geleni yapalım.

Çok teşekkür ediyorum, hocalarımın gerçekten çok teşekkür ediyorum. Komisyon olarak aynı zamanda veriye dayanan çalışma yürüttük. Yani bir taraftan Komisyon olarak gerçekten harıl harıl çalışırken paralel, çok güzel, bilimsel bir çalışma da yürüdü ve bu alanda gerçekten duayen hocalarla çalıştık. Hepsine çok, çok teşekkür ediyorum. Ben bu verinin hem Türkiye'ye hem uluslararası literatüre çok büyük katkı sunduğunu da düşünüyorum. Sağ olun, var olun.

Başka da söz talebi olmadığı için Komisyonumuzun bugünkü toplantısını kapatıyorum.

Kapanma Saati: 16.41